

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Wasei eigo – angličtina vzniklá v Japonsku

Wasei eigo – English made in Japan

OLOMOUC 2019, Kateřina Veselá

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Halina Zawiszová

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Akademický rok: 2015/2016

Studijní program: Filologie
Forma: Prezenční
Obor/komb.: Japonská filologie (JAPF)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
VESELÁ Kateřina	Marie Majerové 867, Kladno - Švermov	F14331

TÉMA ČESKY:

Wasei eigo - angličtina vzniklá v Japonsku

TÉMA ANGLICKY:

Wasei Eigo - English Made in Japan

VEDOUcí PRÁCE:

Mgr. Halina Zawiszová - ASJ

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

V práci se zaměřím na tzv. wasei eigo, tedy v Japonsku vzniklé pseudo-anglické výrazy, jakožto na jednu z vrstev japonské slovní zásoby. Kromě vymezení vůči jejím ostatním vrstvám v současnosti bych ráda zmínila též historický vývoj vznikání pseudo-anglických výrazů v japonštině. Wasei eigo bude popisováno především z pohledu morfologie, slootovorby, syntaxe a sémantiky. Práce bude založena na poznatcích z odborné literatury a doplněna o menší vlastní výzkum.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

KAMEDA, Naoki, Yukie AOYAGI a John Martin CHRISTIANSEN. Wasei eigo jiten. Tokyo: Maruzen Shuppan, 2014. ISBN 4621087630.
LOVEDAY, Leo. Language contact in Japan: a socio-linguistic history. Oxford: Clarendon Press, 1996. ISBN 0198235593.
MIURA, Akira. English loanwords in Japanese: a selection. Rutland, Vt.: C. E. Tuttle Co., 1979. ISBN 0804812489.
SHIBATANI, Masayoshi. The languages of Japan. New York: Cambridge University Press, 1990. ISBN 0521369185.

Podpis studenta:

Datum: 20.5.2015

Podpis vedoucího práce:

Datum: 20.5.2015

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla veškeré použité
prameny a literaturu.

V Olomouci dne.....Podpis.....

Anotace

Autor:

Kateřina Veselá

Katedra a fakulta:

Filozofická fakulta – Katedra asijských studií

Název práce:

Wasei eigo – angličtina vzniklá v Japonsku

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Halina Zawiszová

Počet stran (bez příloh):

60 (44)

Počet znaků:

89 721

Počet příloh:

2

Počet titulů použité literatury:

32

Klíčová slova:

Japonsko, japonská společnost, gairaigo, wasei eigo, lingvistika, jazykový kontakt, slovo tvorba

Cílem práce je představit jev v japonském jazyce označovaný jako *wasei eigo*. Nejprve se seznámíme s historií jazykového kontaktu na území Japonska, abychom zjistili podmínky utváření jazyka v průběhu historie. Poté si jmenujeme některé změny v japonské společnosti v novodobé historii, které mohly mít vliv na zvýšené používání slovní zásoby cizího jazyka za účelem obohacování jazyka vlastního. Představíme si některé způsoby, jakými na problematiku nahlíží autoři, kteří se jí zabývají, a ty se nakonec pokusím ověřit malým výzkumem.

Ráda bych poděkovala své vedoucí práce Mgr. Halině Zawiszové za cenné rady, a především za mimořádnou trpělivost pomoc během vedení této práce. Dále bych ráda poděkovala Masajovi Mijamotovi za obětavé poskytnutí materiálů k získání dat pro výzkumnou část práce, a také Wilsonu Huangovi za konzultace ohledně problematiké identifikace slov jako *wasei eigo*.

Obsah

Seznam zkratk	8
Ediční poznámka	9
Úvod	10
1. Seznámení s terminologií použitou v práci	12
2. Historické předpoklady vzniku <i>wasei eigo</i>	13
2.1 Přejímání zahraničních vlivů v japonské historii	13
2.1.1 Kontakty s Čínou	13
2.1.1 Kontakty se západními národy	15
3. Společenské předpoklady vzniku <i>wasei eigo</i>	18
3.1 Specifické rysy japonského národa	18
3.2 Změny v japonské společnosti	19
4. Definice termínu <i>wasei eigo</i>	23
4.1 <i>Wasei eigo džiten</i> (kolektiv autorů)	24
4.2 Laura Miller	26
4.3 James Stanlaw	31
4.4 Sestavení definice <i>wasei eigo</i>	36
5. Výzkumná část.....	39
5.1 Metoda výzkumu a výzkumný materiál	39
5.2 Výsledky výzkumu a jejich porovnání s představenými teoriemi	40
Závěr.....	42
Resumé.....	44
Seznam použité literatury	45
Seznam příloh.....	47

Seznam zkratek

V tabulkách jsou pro zvýšení přehlednosti používány zkratky. Pro označení výrazů v angličtině je používána zkratka „AJ“. Zkratka „RMA“ používaná označuje „rodilé mluvčí angličtiny“. Zkratka „sub.“ označuje „substantivum“, tedy podstatné jméno, a zkratka „verb.“ verbum, tedy sloveso. Označení „(VB)“ je používáno pro odlišení britské angličtiny od americké, která je pro Japonce primárním zdrojem přejímání, a tedy je ponechána bez značení.

Ediční poznámka

Jména autorů v textu autorů děl citovaných v textu uvádím v textu vždy v pořadí jméno–příjmení, a to i v případě, že jde o neevropského autora. V bibliografii jsou příjmení autorů pro rozlišení psána velkými písmeny. Japonská slova jsou přepisována českou transkripcí a při první zmínce je v závorce uveden také zápis ve znacích a překlad. S výjimkou vlastních jmen a názvů publikací jsou japonská slova přepisována vždy s malým písmenem na začátku. Významy japonských termínů jsou vysvětlena v první kapitole, a proto při použití v textu již nejsou překládána. Slova cizího původu jsou při zápisu latinkou psána v kurzívě a při první zmínce je uveden také jejich překlad. Výjimkou jsou tabulky obsahující výsledky výzkumné části práce, u nichž by uvádění překladů všech anglických lexémů způsobilo ztrátu přehlednosti. Autorem použitých příkladů je autorka práce, není-li specifikováno jinak.

Z důvodu ustálenosti v použití, která je obvykle jedním z kritérií pro identifikaci popisovaných výrazů jako *wasei eigo*, jsou jednotlivé japonské výrazy přepisovány vždy jako jedno slovo, a to i v případech, kdy při jejich vzniku stály dva lexémy.

Znaménko „ • “ je v případech, kdy stejné v originálním textu odděluje jednotlivá slova výřtu, přepisováno jako čárka. Pouze v bibliografii je přepsáno jako lomítko z důvodu odlišné funkce čárky v rámci bibliografie.

U bibliografických citací v textu je uváděno příjmení autora a rok vydání publikace. V případě dvou a více autorů je uveden pouze první autor a zkratka „s kol.“. V seznamu použité literatury jsou pak citace uvedeny v plném znění.

Při uvádění japonských slov společně se znakem a významem dodržuji stejné pořadí, avšak výjimkou jsou příklady, kdy je význam potřeba blíže objasnit, a dále případy, kdy je na první místo postaveno ze trojice to slovo (či znak), na které je v kontextu práce kladen důraz.

Úvod

O japonštině v našich podmínkách i přes rozšíření hromadně sdělovacích prostředků stále přetrvává zavedená představa jazykové příbuznosti s čínštinou. To je pravděpodobně způsobeno skutečností, že japonština v dávné historii přejala čínské písmo, které, ač do značné míry upravené, používá dodnes. V tomto jediném ohledu je tedy skutečně možné o jisté podobnosti mluvit. V očích do této míry znalé osoby nese japonština historicky značný vliv čínštiny, zatímco s angličtinou, v celosvětovém měřítku nepoměrně vlivnějším jazykem, se měla možnost poprvé významněji setkat až v moderních dějinách. Proto může být poněkud překvapující zjištění, že pro pozoruhodně početně zastoupenou vrstvu japonské slovní zásoby byla použita jako inspirace a základ právě angličtina, a že se v žádném případě nejedná o zanedbatelné množství případů, jak bych v této práci ráda ukázala.

Ve většině netotalitních vyspělých států se každodennímu kontaktu s angličtinou či slovy z angličtiny přejatými nelze vyhnout. Slova jako internet, víkend, džíny nebo fotbal nás provází na každém kroku. U mnoha z původně anglických slov došlo při vniku do sekundárního jazyka – v našem případě češtiny – k větším či menším změnám formy či posunům ve významu. Tomu se při procesu přejímání do jisté míry nelze vyhnout. V případě japonštiny však kromě nezbytných kosmetických úprav někdy dochází k velice specifickým jevům, kdy je slovo pozměněno do míry, kdy je při pokusu o použití v původním jazyce již není možné správně interpretovat, nebo dokonce vznikne slovo zcela nové, které zdrojový jazyk nikdy neobsahoval. Takováto slova označujeme v japonském kontextu jako *wasei eigo*, japonskými znaky psáno jako 和製英語, což lze přeložit jako „v Japonsku vytvořená angličtina“. Jedná se o fenomén poměrně komplexní. Ne vždy je snadné spolehlivě určit, ve kterém případě lze slovo tímto pojmem označit, kdy jde o například o hybridní slovo *konšugo* a kdy se jedná o slovo přejaté běžným způsobem. V japonštině navíc existuje také množina slov, na jejichž vzniku se podílely také jiné evropské jazyky a od *wasei eigo* je lze odlišit jen obtížně.

Cílem práce je představit jev obecně nazývaný *wasei eigo*, a to v historickém, sociokulturním a lingvistickém kontextu. Dále je cílem charakterizovat jeho specifika a vymezit je vůči ostatním položkám japonského lexika, které má původ v angličtině a dalších cizích jazycích.

V první části práce se pokusím o úvod do problematiky v historickém a sociokulturním kontextu a vyzdvihnout některé fenomény japonské společnosti, které se ve vzniku slov tohoto typu odráží (stoupající individualistické tendence). Ve druhé části se na základě dostupné teorie v lingvistickém a sociolingvistickém kontextu pokusím definovat *wasei eigo* v rámci japonského lexika. Dále se pokusím zjistit, ve kterých slovních druzích je *wasei eigo* nejčastěji zastoupeno, v jakých oblastech života je běžné se slovy tohoto typu setkat a kým bývají hojně používány, a tato zjištění se pokusím dokázat vlastním výzkumem. V závěru práce bych se také ráda zamyslela nad možnými přínosy či naopak negativy, která může *wasei eigo* japonské společnosti zpětně přinášet.

V práci se nebudu zabývat fenoménem angličtiny používané v japonském kontextu záměrně či neuvědoměle chybně, který bývá označován jako *okašina eigo*. Za *wasei eigo* pro účel této práce považuji primárně slova, jejichž použití je v japonském kontextu s ohledem na správnost přinejmenším přijatelné. Výraz „přijatelné“ volím z důvodu kontroverznosti některých především módních slov potenciálně označitelné jako *wasei eigo*. Za případ nepřijatelný považuji použití slova v daném kontextu z gramatického či významového hlediska chybně.

1. Seznámení s terminologií použitou v práci

Na začátku této práce je nutné jmenovat a vysvětlit význam termínů, s nimiž budu pracovat.

- substantivum: podstatné jméno
- adjektivum: přídavné jméno
- verbum: sloveso
- lexém: položka slovní zásoby daného jazyka
- akronymum: zkratka, kterou není třeba hláskovat a lze ji vyslovit jako slovo
- afixace: upravení slova a jeho významu pomocí předpony, přípony nebo vpony
- *wasei eigo* (和製英語): slova, která vznikla v japonštině úpravou anglických lexémů
- *gairaigo* (外来語): slova, která byla do japonštiny přejata z jiných jazyků než z čínštiny
- *katakanago* (カタカナ語): slova, která jsou v japonštině zapisovaná slabičnou abecedou *katakana*
- *katakana* (カタカナ): jedna ze dvou slabičných abeced vytvořených z čínských znaků, typicky používaná pro zápis slov cizího původu
- *okašina eigo* (オカシナ英語) „podivná angličtina“ – chybné použití angličtiny Japoncem či na území Japonska
- *konšugo* (混種語): slova vytvořená kombinací lexémů, které mají původ v rozdílných jazycích

2. Historické předpoklady vzniku *wasei eigo*

Ač se japonská společnost může zdát jako mimořádně organizovaná a v mnoha ohledech příkladně systematická, můžeme v ní nalézt určité jevy, které jsou s tímto dojmem v rozporu a mohou působit naopak až chaoticky. Jedním takovým příkladem je *wasei eigo*, které právě rozličnost tvarů a způsobů vzniku jednotlivých slov činí poměrně obtížně definovatelným. Neorganizované a spontánní vznikání položek *wasei eigo* má však v japonské historii své paralely, a chceme-li je tedy lépe pochopit, je nezbytné pochopit také společnost, v níž tato slova vznikají.

V historii Japonska k přejímání z cizích kultur a jazyků a následným úpravám, je běžně označováno poněkud lidovým výrazem „pojaponštění“ (např. Reischauer s kol., 2000) či anglicky „japanization“ (např. Stanlaw, 2004). Docházelo k němu obvykle při příležitosti či přímo za účelem obohatit se o znalost užitečných technologií či zahraničních vynálezů, které se jevily pro Japonsko z jakéhokoli důvodu užitečné. Jak si níže ukážeme, nejinak tomu bylo i v případě angličtiny.

2.1 Přejímání zahraničních vlivů v japonské historii

2.1.1 Kontakty s Čínou

První kontakty Japonska s okolními státy lze vysledovat až do první poloviny prvního tisíciletí n. l., kdy mělo své državy na Korejském poloostrově (Reischauer s kol., 2000:15). V té době se Japonci poprvé setkali s buddhismem. Jeho prostřednictvím do Japonska začalo pronikat mnoho dalších prvků tehdejší čínské kultury, díky nimž se Japonsko během pouhých tří století proměnilo ze zaostávající společnosti v na tehdejší dobu vyspělý stát (Reischauer s kol., 2000:16).

Jedním z těchto zdánlivě praktických prvků bylo i písmo. S tím se do jisté míry bylo nezbytné seznámit, protože jím byly psané buddhistické svitky proudící do státu spolu s náboženstvím samotným. Japonci, v zajetí atmosféry překotného přejímání (o níž se znovu zmíním ještě níže, tedy později v japonské historii) u pouhého „seznámení se“ nezůstali a čínské znakové písmo vděčně přijali za své. Všechny ostatní přejaté prvky měly na rozvoj společnosti příznivý vliv. Snad proto se Japonci příliš nevěnovali úvahám nad kontextem, za jakého dovážené prvky vznikaly a fungovaly v zemi původu, a tedy ani nad odlišností čínštiny od japonštiny. Monosylabická, aglutinační japonština

tak přejala zápisový systém od monosylabického izolátu, tedy jazyka fungujícího zcela rozdílným způsobem (Reischauer s kol., 2000:27). Přizpůsobování tohoto konkrétního přejatého prvku japonským potřebám bylo proto mnohem obtížnější a trvalo déle než u prvků ostatních, avšak pro Japonce jistě posloužilo jako výzva a velmi dobrá příprava pro budoucí přejímání. Z jediného písemného systému postupně vznikly dvě slabičné abecedy, přičemž zůstalo zachováno i množství původních znaků, ač v některých případech zjednodušeno či jinak upraveno. Mimoto také docházelo k vytváření znaků zcela originálních, v původní čínštině se nevyskytujících. Zde se poprvé v japonské historii nabízí paralela s fenoménem, jímž se zabývá tato práce. Přejetí čínského znakového systému se pro japonskou společnost stalo významnou zkušeností, z níž, jak tvrdí Stanlaw (2004:36), později při obdobně překotném přejímání ze zcela jiného jazyka, tedy z angličtiny, čerpala.

V souvislosti s procesem přejímání čínského znakového písma bych kromě nepředvídatosti a překotnosti, se kterou bylo do Japonska dovezeno, ráda poukázala také na určitou míru nesystematičnosti při přizpůsobování znaků potřebám japonštiny. Úpravy přejatého písemného systému probíhaly zcela nezávisle na sobě a k propojování a ustanovování způsobu jejich užívání docházelo taktéž značně nesystematicky a neorganizovaně (Reischauer s kol., 2000:32). Díky tomu – a také díky vniku latinky do japonštiny později v historii – došlo ke vzniku písemného systému, který Reischauer (tamtéž) označuje jako „pravděpodobně nejkomplikovanější běžně užívaný systém písma na celém světě“. Vzhledem ke skutečnosti, že mezi jednotlivými slovy *wasei eigo* můžeme v mnoha ohledech pozorovat značnou rozmanitost, se lze domnívat, že si Japonci z dávné historie tuto spontaneitu v obohacování jazyka uchovali až do dnešní doby. Tato skutečnost se mi jeví o to pozoruhodnější, že současná japonská společnost v mnoha jiných ohledech vykazuje vysokou míru organizovanosti a byrokratizace, kterou lze pozorovat například během procesu schvalování změn v japonských firmách. Pro spontaneitu v ní tedy příliš prostoru není.

Reischauer (2000:126) navíc upozorňuje, že odedávna přítomnost „velkého bratra“ Číny a tisíciletá tradice přebírání jejich užitečných produktů zabránila Japoncům vytvořit si přílišný pocit nadřazenosti, který by mohl být později překážkou v přejímání technologií z cizích kultur, a tím i ve vývoji Japonska v moderní společnost.

2.1.1 Kontakty se západními národy

Výše jsem se pokusila ukázat souvislost přejímání čínských vlivů do Japonska v dávné historii se vznikem fenoménu, jímž se zabývá tato práce. Nyní bych se však ráda přiblížila tématu pronikání angličtiny do japonštiny, a to popisem historických okolností kontaktu Japonců s evropskými jazyky. Jak totiž uvádí Stanlaw (2004:49), ten Japoncům připravil úrodnou půdu pro první významnější kontakt s angličtinou ještě o něco později v historii.

Roku 1543 přistála k japonským břehům portugalská loď, a Japonci se tak poprvé setkali s neasijským národem. Nedlouho poté začali Portugalci provozovat v Japonsku misijní aktivity a šířit křesťanství. Japonsku se tak, podobně jako v případě buddhismu, opět naskytlá příležitost využít nabízený myšlenkový proud k usnadnění obchodu, a tedy i přístupu k zahraničním technologiím, jako byly například muškety nebo stavba hradů (Reischauer s kol., 2000:77). Křesťanství však, na rozdíl od buddhismu, nebylo v tuto chvíli dopřáno nalézt v japonské společnosti a kultuře trvalé místo. Vedení státu brzy odhalilo rizika, které by s sebou mohlo potenciálně přinášet pro japonskou suverenitu a pro zachování vládního zřízení, a proto bylo přikročeno k jeho poměrně radikálnímu vymýcení a k zákazu vstupu evropských národů do Japonska. Tím se započalo období japonské izolace, které trvalo až do poloviny 19. století.

Ač kontakt s Portugalci netrval příliš dlouho, do japonštiny poprvé pronikla slova evropského původu, označující dovezené produkty. Mezi nimi můžeme jmenovat například *pan* (パン) z portugalského *pão*, označujícího chléb, nebo *tabako* (タバコ) z portugalského výrazu *tabaco*, označujícího tabák. Zde se však opět setkáváme s nesystematičností způsobu obohacování jazyka, tentokrát v souvislosti s označováním dovezených produktů. Zatímco spolu s výše zmíněným chlebem a tabákem přijali Japonci i slova, jež je označovala v jazyce původu těchto předmětů, například pro brýle (*megane*, 眼鏡) nebo hodiny (*tokei*, 時計), dovezené ve stejné době, byla vytvořena slova japonská (Reischauer s kol., tamtéž). Zkoumáním příčin tohoto jevu bych příliš oddálila dosažení cílů práce, a proto se jim nebudu věnovat. Zmiňuji jej však, protože později v japonské historii bude podobně nesystematicky docházet i ke vzniku některých slov *wasei eigo*.

Ve stejném období kromě Portugalců probíhal kontakt i s dalšími evropskými národy. Mimo jiné také s Brity, čímž pravděpodobně došlo k prvnímu kontaktu Japonců s angličtinou v historii, avšak tento kontakt trval pouze krátce a ani z jazykového hlediska nebyl tak významný, abych se jím v tuto chvíli více zabývala.

Mnohem významnější byl kontakt s Holanďany, kteří se stali jediným národem, jemuž byl alespoň v omezené míře umožněn přístup k Japonským břehům (Reischauer s kol., 2000:102). Protože zájem Japonců o evropské technologie přetrvával, byl nedaleko přístavního města Nagasaki na jihu Japonska uměle vybudován ostrov Dedžima, kde se směli Holanďané zdržovat. Ke kontaktu s nimi byla však zapotřebí schopnost verbálně se domluvit, a proto v Nagasaki vznikla rodinně dědičná profese tlumočnicka. Tlumočníci jako jediní směli komunikovat s Holanďany (Stanlaw, 2004:47), a jejich prostřednictvím v alespoň omezené míře čerpali Japonci i v průběhu izolace poznatky západních věd (v Japonsku označovaných jako „holandské vědy“). Tím byl podle Reischauera (tamtéž) položen základ pro dohnání technologicky vyspělejšího Západu, ke kterému se Japonsko rozhodlo po ukončení izolace ve druhé polovině 19. století. Z jazykového hlediska se toto může zdát jako ne tolik podstatná informace. Snaha vyrovnat se Západu však má nepřímou souvislost s pozdějším vnikáním angličtiny do japonštiny, a proto jsem se ji zde rozhodla zmínit.

Díky existenci tradice holandsky hovořících tlumočnicků, a tedy zkušenostem s výukou a používáním jiného cizího jazyka než čínštiny, byla v Japonsku velmi dobře připravena půda pro výuku jazyků dalších. Prvním takovým se v důsledku událostí z roku 1808, kdy k japonským břehům připlula britská loď a její posádka se v Japonsku dopustila mohutného rabování, stala angličtina. Incident vyděsil japonskou vládu a ta přikázala šesti tlumočnickům, aby se začali učit anglicky (Stanlaw, 2004:49). Vyučujícím se stal anglicky hovořící Holanďan a v letech 1810–1811 vyšly první učebnice angličtiny v Japonsku. Britové nebyli prvním anglicky mluvícím národem, který se v té době pokoušel dostat k japonským břehům. Od konce 18. století se o to pokoušeli také Američané (Reischauer s kol., 2000:119), a proto zřejmě vláda uznala, že výuka angličtiny je skutečně namístě.

Příležitostně poté docházelo ještě k dalším kontaktům s angličtinou, které přispěly ke kvalitě její výuky v Japonsku. O jeden z nich se postaral Američan, který obdivoval Japonsko do té míry, že v roce 1848 podstoupil nebezpečí přísného trestu z japonské

strany, která se v té době stále ještě byla ochotna dopustit násilí, aby udržela Japonsko nedostupné okolnímu světu. Předstírajíc ztroskotání na moři se dostal na nejsevernější japonský ostrov Hokkaidó, kde byl okamžitě uvězněn. Vláda ho však záhy zřejmě uznala využitelným v zájmu státu a nechala jej vyučovat v Nagasaki angličtinu čtrnácti tlumočnickům. To mělo významný vliv na pozdější historické události, protože dva z nich se stali prostředníky při komunikaci s americkým generálem Perrym, když ten po dosažení vynuceného otevření Japonska přijel o pět let později vyjednávat podmínky oficiálního styku (Stanlaw, 2004:50–53).

Japonská vláda se otevření Japonska světu dlouho bránila, ale nakonec (spolu se zvyšujícím se nátlakem ze strany Spojených států) opět zvítězila zvědavost a zájem obohatit Japonsko o produkty pokročilé západní kultury (Reischauer s kol., 2000:122). Nejlépe dostupnou zemí, a také první zemí, která si na Japonsku vymohla podepsání smluv o obchodním styku, byly Spojené státy. Japonci si uvědomovali, jak moc se během izolace jejich technologie opozdily za Západem, a proto začali vyvíjet veškeré možné úsilí, aby Západ dohnali (Reischauer s kol., 2000:148–149). Pro co nejrychlejší a nejhladší dosažení tohoto cíle bylo nezbytné osvojit si jazyk. V Japonsku začaly být vydávány anglické učebnice a otevírány jazykové školy (Stanlaw, 2004:53–56). Začal první významný kontakt se Spojenými státy, který Japonsku kromě hmatatelných produktů americké civilizace přinesl i jazyk s nimi se pojící.

Tady, v samotných počátcích aktivního kontaktu se Spojenými státy, lze zaznamenat výskyt prvních slov, která lze označit jako *wasei eigo*. S přílivem americké módy se objevuje například slovo *móningu* (モーニング), které vzniklo zkrácením (a při přejímání do jisté míry nevyhnutelnou změnou ve výslovnosti) anglického výrazu *morning coat*, označujícího žaket, nebo *haikara* (ハイカラ), vytvořeného týmž způsobem jako v předchozím případě, z výrazu *high collar* znamenajícího, že je něco módní (Reischauer s kol., 2000:158).

3. Společenské předpoklady vzniku *wasei eigo*

Výše jsem představila historické události, o nichž se domnívám, že byly nezbytnými předpoklady pro vznik *wasei eigo* v japonském jazyce. Obohacování slovní zásoby má však nepochybně i společenské faktory, a těm bych se ráda věnovala v této kapitole.

3.1 Specifické rysy japonského národa

Na přijetí buddhismu, které jsem zmínila v předchozí kapitole, bych ráda demonstrovala vlastnost, jíž jsou dnes Japonci notoricky známi snad po celém světě: schopnost a touhu účelově přejímat cizí prvky, upravovat je a používat jako nástroj k aktuálním potřebám. Přijetí buddhismu totiž zdaleka nebylo bezvýhradné (Reischauer s kol., 2000:30). Bylo z něj přejímáno především to, co bylo nějakým způsobem aplikovatelné na tehdejší tradice, a dále to bylo přizpůsobováno a přetvářeno potřebám tehdejší japonské společnosti a vlády (Reischauer s kol., 2000:24). Došlo tak k vytvoření specificky japonské odnože buddhismu, která se, alespoň z mé zkušenosti, vyčleňuje jako samostatná kapitola i ve výuce na českých středních školách.

V roce 1869 vniká rikša (Reischauer s kol., 2000:158). Na tomto příkladě bych ráda opět poukázala na tutéž specifickou vlastnost Japonců určit prvky západní technologie, které se jeví užitečné, a tyto následně přetvořit, přizpůsobit kulturním či jiným specifickým potřebám, a často zdokonalit či s jejich pomocí vytvořit něco zcela nového. V případě rikši Japonci spojili západní využití kola s východní levnou pracovní silou, a vytvořili tak fenomén, který se rychle začal šířit po Asii.

Tuto vlastnost zdůrazňuji proto, že se domnívám, že byla velice důležitým předpokladem japonské společnosti pro vytvoření fenoménu *wasei eigo*.

V této vlastnosti však nacházím jistou slabinu. Jak můžeme vidět na výše popsaném případě přijetí čínského písma, Japoncům se v zasetí atmosférou přejímání v některých případech nepodaří identifikovat nepotřebné či obtížně aplikované prvky dostatečně brzy. Vlny přejímání se tak v japonské historii střídají s vlnami návratů k tradicím a k třídění a přizpůsobování přejatého, během kterých potom dochází k onomu jedinečnému „pojaponšťování“ všeho přejatého. Způsob používání písma například nebyl sjednocen a standardizován až do konce 19. století (Reischauer s kol., 2000:39). Domnívám se, že právě této japonské tendenci „zapálit se pro věc“ ve víru událostí

částečně vděčíme za množství výrazů *wasei eigo* vzniklých během relativně krátké doby, a také za jejich různorodost a značnou nesystematičnost při jejich vytváření. Poslední zmíněnou vlastnost bychom v závislosti na úhlu pohledu snad mohli nazvat také snahou vyjádřit svobodu či originalitu projevu. Ve výzkumné části této práce bych se mimo jiné ráda pokusila o dosažení co nejpřesnější identifikace této vlastnosti. Domnívám se, že snad právě tato slabina by mola být jednou z příčin, proč je tolik obtížné *wasei eigo* jednoznačně definovat.

3.2 Změny v japonské společnosti

Reischauer (2000:157) uvádí, že z japonské strany byly po otevření Japonska v 19. století snahy přejímat i ne tolik potřebné koncepty jako zubní kartáčky či gregoriánský kalendář, do jisté míry projevem snahy zmírnit pocit vlastní podřazenosti vůči Západu. Ať to bylo skutečným důvodem či nikoli, z jeho dalšího výčtu vyplývá, že japonská společnost do sebe ze Západu doslova nasávala, co se dalo – od technologií rozvíjejících průmysl přes předměty denní potřeby až po společenské zvyklosti a radovánky. Právě díky těmto „radovánkám“ byla později bezhlavému přejímání učiněna ze strany vlády přítrž (Reischauer s kol., 2000:158) a začal být prosazován návrat k tradicím, avšak změny již byly v plném proudu a nebylo lze je zastavit. Průmysl vzkvétal a s hospodářstvím se měnila i společnost.

V japonské historii se znovu opakoval velice podobný jev, jaký jsme měli možnost pozorovat již během prvního velkého přejímání z Číny – Japoncům opět učarovala vyspělejší kultura a bez většího přemýšlení se jí rozhodli obohatit i vlastní stát. Japonská společnost však během více než dvě století trvající izolace ve srovnání se západním světem značně stagnovala. Stejně jako v dávné historii, ani po svém opětovném otevření se světu se Japonci při přejímání konceptů, pro které se nadchli, nezabývali širším kontextem jejich vzniku a využití v zemi původu. Náhlé aplikování tak mohutného množství produktů vyspělé společnosti na společnost feudální se jistě nemohlo obejít bez určitých následků. Tyto následky v určité míře spatřuji reflektované i ve *wasei eigo*, podobně jako se domnívám, že k jeho vzniku dochází podobným způsobem, jaký jsem zde popsala, s čímž jsou také spojena některé jeho negativní stránky, o nichž se ještě zmíním v dalších kapitolách.

Vlivem náhlého přílivu západní civilizace a rychlého růstu industrializace se do té doby feudální společnost silně cítící tradice začala velmi rychle proměňovat. V 80. letech 19. století se v Japonsku začal objevovat západní princip osobního vlastnictví a postupně nahrazoval staletou tradici vlastnictví rodinného (Reischauer s kol., 2000:159). Ač bylo z důvodu usnadnění administrace právním systémem nadále uznáváno tradiční pojetí široké rodiny, jejímž ideálem bylo soužití tří generací pod jednou střechou, v praktickém životě se toto pojetí, ač pomalu, začínalo proměňovat. S rostoucí industrializací proudilo čím dál více mladých Japonců do měst, kde zakládali atomizované rodiny orientované spíše na manželský vztah než rodovou linii (Reischauer s kol., 2000:200). V do té doby po staletí kolektivisticky orientované společnosti se začal objevovat individualismus a orientace na společenství se udržovala převážně na venkově. Určitá sdružení sice existovala i ve městech, avšak společenský vliv Západu stále sílil (Reischauer s kol., 2000:203).

V souvislosti s příchodem a rozšířením západního konceptu „užívání si života“ v Japonsku byl zaznamenán vznik dalších slov, jež lze označit jako *wasei eigo*. Například *mobo* (モボ), bylo vytvořeno zredukováním anglického výrazu *modern boy*, tedy „moderní chlapec“, na první slabiky, nebo stejným způsobem vytvořené *moga* (モガ) z anglického *modern girl*, znamenalo „moderní děvče“ (Reischauer s kol., 2000:204).

Válečné období lze stěží považovat za období příznivé pro progresivní vývoj ve společnosti, a proto si je dovoluji přeskochit a přejdu rovnou ke změnám, které se udály po skončení druhé světové války s příchodem americké okupační správy, která do Japonska nastoupila bezprostředně po ukončení války a trvala až do roku 1954 (pro podrobnější informace o průběhu druhé světové války viz Reischauera s kol., 2000). Okupační správa za účelem vytvořit z Japonska pacifistický stát prováděla velice razantní reformy v japonské vládě. Tyto změny zahrnovaly tak radikální kroky jako zlidštění do té doby božské postavy císaře, vytvoření zcela nové Ústavy podle modelu Spojených států. Ač se nedomnívám, že by se běžní lidé zajímali o znění Ústavy, okupační správa ji vytvořila proto, aby změnila model japonské společnosti (Reischauer s kol. 2000:273). Vzhledem k výše popsanému způsobu, jakým se japonská společnost do té doby proměňovala zcela spontánně, se však přesto domnívám, že americká okupace tyto změny ještě výrazně podpořila.

Po skončení okupace následovala dvě desetiletí hospodářského růstu, během kterých se Japonsko ještě výrazněji proměňovalo. Japonsko opět dováželo z Ameriky nové technologie a na domácí půdě je dále upravovalo a vylepšovalo. Reischauer (2000:281) toto komentuje slovy: „Poučení, které si mohou vzít z japonské zkušenosti snad všechny vyspělé země, praví, že je mnohem levnější koupit či převzít novou technologii, nežli ji vyvíjet vlastními silami.“ Tím potvrzuje tezi, kterou navrhuji výše, a to, že Japonci jsou mistry přejímání a přetváření dovezených konceptů.

Koncem 40. let 20. století se opět proměnil model rodiny: prodlužovala se doba studia, následkem toho docházelo později k uzavírání sňatků a rodilo se méně dětí. Nově se objevily také tendence odkládat sňatek ve snaze vyhnout se soužití s rodiči (navíc k čemuž se v té době rozmohl jakýsi trend o své rodiče ani pravidelně nepečovat), či pouze za účelem užít si svobody. Změny v osobních zájmech Japonců poukazují na opět se zvyšující míru individualismu v původně kolektivistické společnosti (Reischauer s kol., 2000:285).

Výraznější změny v japonské společnosti zaznamenává Reischauer (2000:287–288) také v 70. letech minulého století, kdy popisuje postupný rozpad solidarity na venkově, rostoucí uznání ženám ve studiu i manželském soužití, změny v mezilidských vztazích mezi chlapci a dívkami a mnohem větší orientovanost na zábavu než kdykoli předtím v japonské historii. Předválečnou generací byla podle něj tato generace popisována jako „**uvolněnější, otevřenější, méně uctívá a více egoistická**“. Tyto nové vlastnosti mladých Japonců jako by si doslova protiřečily s dosavadními společenskými normami a osobnostními ideály kladoucími důraz na ohleduplnou rezervovanost, uctivost a upřednostnění zájmů skupiny před zájmy osobními. Takovéto velké změny oproti po staletí zavedeným a udržovaným společenským normám se nemohly obejít beze změn v používaném jazyce, jehož podoba (pomineme-li tu psanou, jejíž problematika je poněkud komplexnější) po staletí reflektovala právě udržované tradice ve společnosti. Většiny z nich se však Japonsko podle Reischauera (2000:292) za účelem vybudování státu schopného konkurovat Západu zřeklo.

U japonské společnosti poloviny minulého století bylo možné pozorovat i dříve nevídané sklony k materialismu. Zatímco ctností feudálního Japonce bylo spokojit se s málem, středem pozornosti v 50., 60. a 70. letech minulého století bylo osobní vlastnictví. Čím více produktů moderní, což pro Japonce znamenalo synonymum pro

vše západní, civilizace proudilo na japonský trh, tím více se u Japonců stupňovala touha po nich (Reischauer s kol., 2000:290). Hlad po západních (tedy hlavně amerických) produktech v průběhu celého minulého století můžeme pozorovat i na slovní zásobě, která v té době vznikala. V určitých vrstvách slovní zásoby vznikající v tomto období lze namísto do té doby používaných či příležitostně vytvářených sinojaponských slov pozorovat vysoké množství slov anglických či alespoň angličtinou inspirovaných.

Reischauer (tamtéž) v té souvislosti zmiňuje mimo jiné zvyšování majetnického přístupu k domovu a věcem v 70. letech, na důkaz čehož jmenuje vznik četných nových výrazů obsahujících ve funkci předpony anglické slovo *my*, tedy „mé“. Jde o jeden z reprezentativních typů slov *wasei eigo*, a proto o něm v této práci ještě bude zmínka. Tento typ *wasei eigo* dle mého názoru velice dobře reflektuje změny v japonské společnosti, ve které ještě o sto let dříve pro osobní vlastnictví, a tedy ani pro verbální způsob jeho vyjádření, nebylo příliš prostoru. Nelze říci, že by vyjádření osobního vlastnictví čistou japonštinou nebylo možné, Watanabe (2008:103) jmenuje deset způsobů pro vyjádření první osoby. Snad vlivem tíhy tradic stále ještě přetrvávající v podvědomí Japonců by však takové vyjádření mohlo vyznít příliš sobecky, a snad proto tedy Japonci sáhli raději po cizím jazyce, v němž tíhu slov tolik necítí (Stanlaw, 2004:18).

4. Definice termínu *wasei eigo*

V předcházejících částech práce jsem několikrát uvedla, že *wasei eigo* je obtížně definovatelný jev. V této kapitole bych se ráda pokusila definici pokud možno co nejjednoznačněji stanovit, a v kapitole následující na ní založit postup vlastního výzkumu.

Stanlaw (2004:12) mluví v rámci velkého množství anglických slov v japonštině o množině, která je pro japonský jazyk natolik specifická, že ji můžeme označit jako „slova vytvořená v Japonsku“¹.

Co však pojem „vytvořeno v Japonsku“ skutečně znamená? Jaké má hranice a kritéria? Zkusme si to představit na hmotném předmětu, například na telefonu japonského výrobce. Co se dozvíme z nápisu „Made in Japan“, kterým je takový předmět potištěn? Byly součástky telefonu (pokud nepočítáme například vyjímatelné baterie, jejichž původ bývá specifikován samostatně) vyrobeny v Japonsku, poté sestaveny například v Bangladéši a opět dovezeny do Japonska ve finální podobě telefonu? Nebo tomu může být i naopak: z dílů bangladéšských či, s o něco vyšší pravděpodobností, čínských dodavatelů mohl být telefon vyroben v Japonsku. Nebo mohly být v Japonsku vyrobeny jednotlivé díly, a poté z nich zde i sestaven výsledný produkt. Specifikace uvedené na hmotných produktech bývají výsledkem dohod či legislativních ustanovení zapojených stran. Obohacování slovní zásoby jednoho jazyka s využitím druhého však neprobíhá na základě legislativních ustanovení či mezinárodních dohod.

Tento příklad uvádím pro usnadnění vytvoření představy (z pohledu běžného spotřebitele bez hlubších znalostí mezinárodního obchodního práva) o složitosti problematiky mezijazykových výpůjček obecně, ale především o nejednoznačnosti zavedeného pojmenování „*wasei eigo*“. Z té plyne i jeho obtížná definovatelnost, kterou jsem již zmínila výše. Proto bych v této kapitole ráda představila některé způsoby nahlížení na problematiku autorů, kteří se jí věnují, a následně na jejich základě stanovila definici, kterou použiji jako kritérium výzkumu v kapitole následující. Protože různí autoři nahlíží na *wasei eigo* různým způsobem a z různých hledisek, pokusím se jejich přístupy na konci kapitoly porovnat na příkladech, které uvádějí. Vzhledem

¹ Stanlaw v této konkrétní publikaci sice nepoužívá výraz „*wasei eigo*“, avšak podle jeho formulací v průběhu celé publikace, rovněž jako podle jejího názvu v japonském překladu, lze poměrně jednoznačně usoudit, že popisuje právě tento fenomén.

k četnosti příkladů s významy natolik specifickými, že je zapotřebí jejich bližšího vysvětlení, jsem upustila od původního záměru uvádět příklady jednotlivých přístupů v tabulkách. Do tabulek namísto toho shrnu pouze několik zástupců uváděných jako příklady u jednotlivých typů, a to pro přehlednější vytvoření představy o specifických přístupů jednotlivých autorů. Za účelem učinit tabulky co nejpřehlednějšími budu z uváděných příkladů vybírat ty stručně přeložitelné do češtiny.

4.1 *Wasei eigo džiten* (kolektiv autorů)

Domnívám se, že za nejoficiálnější druh literatury věnované této problematice můžeme označit *Wasei eigo džiten* (和製英語辞典, Slovník *wasei eigo*) editovaný a publikovaný v roce 2014 samotnými Japonci, tedy, jak snad lze předpokládat, těmi nejpovolanějšími znalci problematiky.

Autoři v předmluvě slovníku pohlíží na *wasei eigo* převážně ze **sémantického hlediska** a v publikaci je dělí do **tematických kategorií**. *Wasei eigo* definují jako „výrazy, které sice vypadají jako angličtina, avšak rodilý mluvčí angličtiny při styku s nimi nemusí být vůbec schopen porozumět jejich významu nebo si jej může vyložit chybně“, a současně dodávají, že „pokud jsou takovéto výrazy použity v komunikaci mezi Japonci, obě strany si bez problému rozumí“. Autoři dále uvádí již výše zmiňovanou problematiku skutečnost, že *wasei eigo* jako kategorie slov je zastoupena výrazy velice rozmanitými. Na základě toho rozlišují v rámci *wasei eigo* tři stupně srozumitelnosti rodilému mluvčímu angličtiny: slova kterým je za použití v určitém kontextu schopen správně porozumět, slova, která je schopen do jisté míry interpretovat, ale je vysoká pravděpodobnost, že je interpretuje chybně a nakonec slova, která není schopen interpretovat vůbec. K rozlišení jednotlivých typů používají označení ○, △ a ✕, a to v pořadí, v němž jsou výše jednotlivé typy zmíněny.

Autoři slovníku dále dělí *wasei eigo* na dvě podskupiny slov – *katakana eigo* a *okašina eigo*. Kategorie *katakana eigo* podle nich obsahuje výrazy používané v každodenní konverzaci, zatímco s *okašina eigo* se můžeme setkat například v ulicích měst, v prodejnách či v dopravních prostředcích. V rámci *okašina eigo* můžeme pozorovat mimo jiné výrazy určené pro cizince, kteří neovládají japonštinu, ale především záměrně nestandardní spojení slov volená za účelem přitáhnout pozornost kolemjdoucích. Společné mají obě kategorie to, že obsahují veliké množství výrazů

srozumitelných pouze Japoncům, a proto se u nich setkáme se souhrnným označením pomocí výrazů jako „*Janglish*“, „*Japlish*“ či „*Japanglish*“. Pokud však jde o tyto výrazy, já v nich vnímám mírné odchylky od označení *wasei eigo*. Dle mé interpretace totiž souhrnně označují pro Japonce specifické způsoby používání angličtiny obecně, a zahrnují tedy i *okašina eigo*, zatímco termín *wasei eigo* předpokládá, že daný výraz (nebo v některých případech pouze jeho význam) byl v Japonsku vytvořen. Jak jsem již zmínila v Úvodu, já pro účel této práce *okašina eigo* za *wasei eigo* primárně nepovažuji a nebudu se jím zde zabývat, a proto k výše zmíněným třem označením budu i u dalších autorů přistupovat selektivně.

Z celkem dvanácti tematických sekcí, do kterých je slovník rozdělen, jsou nejhojněji zastoupené sekce nazvané 人・生活 (*hito, seikacu*; lidé; život), 公共・環境 (*kókjó, kankjó*; společnost, prostředí), スポーツ (*supócu*; sport) a ビジネス (*bižinesu*; byznys).

<i>wasei eigo</i>	význam	Srozumitelnost RMA	RMA může pochopit jako	Odpovídající výraz v angličtině	Str.
<i>maiómu</i> (マイホーム)	Vlastní bydlení.	○	Pochopí v zásadě správně, že jde o bydlení v osobním vlastnictví.	<i>my (own) home</i>	220
<i>eakon</i> (エアコン)		○△		<i>air conditioner</i>	20
<i>pantisutokkingu</i> (パンティストッキング)	Punčocháče.	△	...punčochy spojené podvazky se spodním prádlem.	<i>a pair of pantihose / pantyhose, tights</i> (VB)	175
<i>handoru</i> (ハンドル)	V závislosti na kontextu může jít o kliku dveří, řídku nebo volant.	△	V závislosti na kontextu může pochopit správně, ale může dojít i k nedorozumění.	v závislosti na kontextu lze použít <i>a handle, a handlebar, a stirring wheel</i>	176
<i>amerikankóhí</i> (アメリカンコーヒー)	Slabá káva na americký způsob.	✘	Posluchač pravděpodobně nebude vědět, jak si výraz vyložit.	<i>coffee, a regular coffee</i>	10
<i>manšon</i> (マンション)	Byt, případně budova	✘	Vila, luxusní sídlo.	<i>a studio, an apartment</i>	227

	obsahující bytové jednotky.			(<i>building</i>), a <i>condominium</i>	
--	-----------------------------------	--	--	--	--

Tabulka č. 1: příklady slov *wasei eigo* analyzovaných autory slovníku *Wasei eigo džiten*

4.2 Laura Miller

Dalším autorem, který se zabývá problematikou *wasei eigo*, je Laura Miller. Zatímco kolektiv autorů *Wasei eigo džiten* specifikuje pojem *wasei eigo* jako hyperonymum a *katakana eigo* jako hyponymum, Miller (1998) tyto pojmy chápe jako synonyma a uvádí je souběžně bez stanovení rozdílu mezi nimi. Také ona zmiňuje příklady přinejmenším zvláštních způsobů použití angličtiny Japonci na japonském území, nedává je však do přímé souvislosti s fenoménem *wasei eigo*. Zmiňuje je spíše pro vytvoření představy o míře popularity, jaké se angličtina a jí inspirovaná slovní zásoba v Japonsku těší.

Zmiňuje vleklé diskuse o tom, zda jde v případě *wasei eigo* o znečišťování japonštiny a/nebo komolení angličtiny či nikoli. Jako jedinou věc, na které se účastníci této diskuse shodují, uvádí Miller (1998:123) skutečnost, že „moderní japonština obsahuje takových slov nepřehledné množství a že slovní zásoby odvozené z cizích slov každým rokem dramaticky přibývá,“ (Miller, tamtéž) přičemž první část svého tvrzení podkládá studií Národního ústavu pro japonský jazyk z let 1950 a 1956. Podle Miller (tamtéž) z výsledků výzkumu vyplývá, že v době jeho provedení téměř 10% japonské slovní zásoby tvořily přejímky jiného než čínského původu. To vzhledem v porovnání s délkou historie kontaktu japonsko-čínského můžeme označit za doklad mohutnosti vlny přejímání z angličtiny po otevření Japonska v 19. století. Pro srovnání, Watanabe (2008:99) uvádí, že podíl slov japonského původu v japonském jazyce je něco přes 60%. V rámci výše zmíněných diskusí Miller (tamtéž) zmiňuje i diskuse na téma přístupu ke *gairaigo*, které pro účel této práce považují za pojem širší než *wasei eigo* a tomuto nadřazený. V některých případech bylo podle Miller (tamtéž) připouštěno, že některá slova řazená do kategorie *gairaigo* ve skutečnosti nejsou přejatými slovy, ale spíše **cizími lexémy, které byly upraveny nebo vědomě vytvořeny v Japonsku.**

Co přesně ale *wasei eigo* odlišuje od ostatních slov majících původ v angličtině? Miller přiznává značnou vágnost hranic mezi nimi (1998:124). Vůči názoru některých lingvistů, že *gairaigo* obecně nejsou čistě přejatá slova, hájí výlučnost *wasei eigo* tím, že i mezi těmi ne tak docela přejatými slovy jsou některá natolik odlišná od lexémů, na

jejichž základě vznikla, že je „lze považovat za japonský výtvar“ (Miller, tamtéž), a tedy je můžeme označit termínem *wasei eigo*. Pro obhajobu tohoto jejího argumentu uvádím například slovo *konsento* (コンセント) – rodilý mluvčí angličtiny by toto slovo pravděpodobně interpretoval jako „souhlas“ (anglicky *consent*). V japonštině však znamená elektrickou zásuvku, pro kterou angličtina používá výrazně rozdílný výraz *electrical outlet*. V souvislosti s některými jevy podobného charakteru však Miller (tamtéž) upozorňuje na nebezpečí chybné identifikace přejatých slov jako *wasei eigo* z důvodu nedostatečné znalosti kontextu.

Oproti autorům *Wasei eigo džiten*, Miller se při dělení kategorie *wasei eigo* na další kategorie neklade takový důraz na stupeň srozumitelnosti rodilému mluvčí angličtiny, ač toto hledisko zcela neopomíjí, a nezaměřuje se tolik na význam, jako spíše na **morfologii a etymologii** konkrétních výrazů. Z tohoto hlediska dělí *wasei eigo* na tři základní typy. V rámci každého typu navíc zmiňuje určité tematické celky, v nichž pozoruje zvýšené zastoupení slov *wasei eigo*. Miller u jednotlivých typů uvádí často příklady, jejichž použití v japonštině vyžaduje bližší vysvětlení. To je činí obtížně zpracovatelnými do tabulky, a proto v tabulce pouze pro přehlednost shrnu některé zástupce jednotlivých typů, které rozlišuje.

Jako první typ uvádí pro japonštinu unikátní kombinace dvou anglických lexémů, které byly vytvořeny za účelem vyjádřit nový jev či koncept (Miller 1998:125). U nich popisuje určité sémantické a fonologické posuny u obou obsažených lexémů oproti jazyku původu. Jako příklad uvádí slovo *aisukjandé* (アイスクャンデー; nanuk) vytvořené spojením celých anglických lexému *ice* (led) a *candy* (bonbon). Do stejné kategorie však zařazuje také například slovo *terecka* (テレカ; telefonní karta). To bylo vytvořeno pouhým zkrácením existujícího a plně funkčního anglického výrazu *telephone card* a oproti tomuto výrazu nedošlo k žádnému sémantickému posunu. Zařazení do této kategorie Miller odůvodňuje **zánikem srozumitelnosti rodilému mluvčímu angličtiny**, k němuž úpravou původního tvaru došlo. Při příležitosti zmínění tohoto slova udává, že značné množství slov prvního typu souvisí s technologií. Jako dalšího zástupce zmiňuje slovo *pokeberu* (ポケベル; pager), vytvořené zkrácením anglického lexému *pocket* (kapsa) a jeho spojením s lexémem *bell* (zvonek), zatímco angličtina používá výraz *personal pager*.

Miller dále u tohoto typu *wasei eigo* poukazuje na zvýšený počet výrazů označujících různé typy lidí. Ukazuje to na příkladech *bodikon gjaru* (ボディコンギャル; dívka, která věnuje zvýšenou péči svému zevnějšku), kde došlo k použití anglických lexémů *body* (tělo), *conscious* (vědomí) a *girl* (dívka), nebo *šinderera bói* (シンデレラボーイ; někdo, kdo se stal přes noc slavným), kde byly použity lexémy *Cinderella* (Popelka) a *boy* (chlapec).

Mezi příklady tohoto typu *wasei eigo* Miller zahrnuje také *konšugo*, k jejichž vytvoření došlo kombinací anglického lexému a *gairaigo*, existujícího v japonštině již delší dobu. Mezi příklady uvádí výraz *wámisu* (ワームス, překlep) vytvořený kombinací staršího *gairaigo wápuro* (ワープロ; textový editor) a zkráceného anglického slova *mistake* (chyba). Na tomto příkladě pozorujeme zvláštní jev, kdy s použitím staršího *wasei eigo* došlo k vytvoření nového, ač Miller v tomto případě z nějakého důvodu označila původní slovo jako *gairaigo*.

Od kombinace angličtiny se slovy již delší dobu v japonštině zdomácnělými není daleko k vytváření kombinací anglických a původně japonských lexémů. Tyto kombinace, uvádí Miller (1998:126) jako druhý typ *wasei eigo*, který rozlišuje. Jako jeden z nejranějších zástupců této kategorie uvádí výraz *batákusai* (バター臭い; ²), tedy kombinaci z angličtiny přejatého slova *butter* (máslo) a japonského slova *kusai* (臭い; páchnout). Mezi dalšími uváděnými příklady je lze zaznamenat zvýšené zastoupení výrazů z oblasti ekonomiky a obchodu jako *baburu keizai* (バブル経済; ³) kombinace anglického slova *bubble* (bublina) a japonského *keizai* (経済, ekonomika), nebo *burando šóhin* (ブランド商品; značkové zboží) z lexémů *brand* (značka) a *šóhin* (商品; zboží).

Podobně jako u předchozího typu *wasei eigo*, i zde Miller zaznamenává zvýšený počet slov popisující určitý prototyp osobnosti. Mezi nimi uvádí například *kjóiku mama* (教育ママ; matka, kladoucí zvýšený důraz na vzdělání dítěte) vytvořené z lexémů *kjóiku* (教育; vzdělání) a anglické zdrobněliny *mama* (máma), nebo *nihondžin purasu* (日本人プラス; Japonec, který se po nabytí zkušeností v zahraničí vrátil zpět do Japonska), kombinaci slov *nihondžin* (日本人; Japonec) a *plus* (plus).

² V dobách raného přejímání byli takto nepřilíživě označováni cizinci z končin, kde nebyl kladen tak vysoký důraz na hygienu jako v Japonsku.

³ Tento pojem označuje ekonomickou situaci v Japonsku v letech 1986-1991.

Třetí popisovaný typ *wasei eigo* označuje Miller (1998:127) výrazem „konstelace lexémů“. U mnohých slov přejatých do japonštiny zaznamenává tendence vytvářet množství nových kombinací, a to především slova, které je snadné použít pro určení specifického významu nově vzniklých výrazů. (Podobný jev popisuje také Stanlaw, ten však explicitně neuvádí, zda to považuje jako znak charakteristický pro *wasei eigo* nebo ne.) Jinými slovy, v tomto případě jde o výrazy inspirované angličtinou ne zcela přímo, a to prostřednictvím slov z angličtiny již přejatých.

Mezi výrazy tohoto typu je podle Miller (tamtéž) mnoho eufemismů označující věci, jejichž přímému pojmenování se Japonci snaží vyhnout, a to především v souvislosti s erotickou tematikou. V tomto smyslu zcela jedinečné použití má v japonštině slovo *pinku*. Lexém *pink* (růžová), z něhož bylo slovo přejato, v angličtině konotace tohoto typu neobsahuje. Třeba *pinkumúdo* (ピンクムード), u jehož vzniku stál kromě *pinku* anglický lexém *mood* (nálada), tak označuje erotický podtext v kontextu, se kterým je použit, a *pinkubira* (ピンクビラ), obsahující japonský lexém *bira* (ビラ; leták) znamená leták inzerující erotické služby.

Jako další lexémy mimořádně produktivní ve funkci afixů Miller označuje *óbá* a *daun*. V japonštině slovo *óbá* (オーバー) z anglického *over* (v angličtině lze použít ve významu odpovídajícímu české předponě „pře-“) označuje přesmíru. Mezi příklady Miller uvádí *óbá hító* (オーバーヒート; přehnaně rozrušený) z anglických lexémů *over* a *heat* (horko), *óbá dokutá* (オーバードクター; příliš učený) z anglických slov *over* a *doctor* (doktor). Pro ukázkou užití přejaté formy anglického slova *down* (dole), která jako japonské *daun* (ダウン) nabrala významu snížení, Miller uvádí jako příklady *uettodaun* (ウエトダウン; zhubnout) vytvořené z lexémů *weight* (váha) a *down*, a *kosutodaun* (コストダウン; snížení nákladů) z lexémů *cost* (náklady) a *down*.

Jako protipól *daun* Miller (1998:128) zmiňuje slovo *appu* (アップ), přejímku z anglického slova *up* (nahore). To vytváří slova stejným způsobem jako výše zmíněné *daun*, pouze na rozdíl od něj označuje změnu k lepšímu či nárůst něčeho. Toto popisuje na slovech *imédžiappu* (イメージアップ; vylepšení vizáže) z lexémů *image* (vzhled) a *up*, nebo *bádžonappu* (バージョンアップ; nová či vylepšená verze) z lexémů *version* (verze) a *up*. Vzrůstající popularitu slovních spojení vytvořených kombinací *up* a druhého anglického lexému zaznamenává Miller mimo jiné v tištěných médiích,

především v ženských časopisech, kde popisuje jeho časté použití ve spojitosti se vzhledem. Mezi příklady uvádí mimo jiné *surimuappu* (スリムアップ; zhubnutí) vytvořené z lexémů *slim* (štíhlý) a *up*. S ohledem na skutečnost, že v angličtině je pro vyjádření téhož namísto lexému *up* použit lexém *down*, znamenající jeho pravý opak, považují slovo *surimuappu* jako příklad *wasei eigo*, které může být pro rodilého mluvčího angličtiny krajně matoucí. Navíc na tomto příkladě lze pozorovat jev, který jsem zmiňovala výše, a to tendenci Japonců přejímat cizí prvky zcela bez ohledu na kontext jejich používání v místě původu.

Miller zmiňuje také velice populární slovo *mai* (マイ) odvozené od anglického *my* (můj). Hojnost výrazů obsahujících toto slovo ve funkci předpony podle Miller signalizuje určité změny v japonské společnosti, která postupně poskytuje větší prostor pro individualitu. Neoznačují však pouze věci v osobním vlastnictví konkrétních osob, jako například *maiká* (マイカー; vlastní auto) vytvořené z lexémů *my* a *car* (auto), *maihómu* (マイホーム; můj domov) z lexémů *my* a *home* (domov) a podobně. Miller popisuje také jev, kdy se prefix マイ, často i v podobě původního anglického slova *my* stává jakousi marketingovou zbraní. Tento jev demonstruje na názvech konkrétních produktů jako například „*My Cheese*“ (můj sýr), „*My Ham*“ (má šunka), nebo „*My Morning Water*“ (má ranní voda).

Miller (1998:131) dále popisuje značnou dávku originality a fantazie, s níž jsou slova *wasei eigo* často vytvářena. Bez souvislosti s dělením na výše popsané kategorie Miller uvádí další kreativní příklady vzniku *wasei eigo*, jako škádlivé způsoby použití sufixu *-ra* (〜ラ⁴) ve slovech jako *bebíra* (ベビーラ; zlobivé dítě) s použitím anglického lexému *baby* (miminko), nebo také podobně použitelného sufixu ゴン (*-gon*), jehož původ lze podle autorky spatřovat v anglickém slově *dragon* (drak), a to například ve slově ママゴン (*mamagon*; přísná matka) s použitím anglického lexému *mama*.

⁴ Pravděpodobně díky popularitě filmů o godzille (japonsky *godžira*; ゴジラ) v Japonsku se sufix *-ra* stal oblíbeným způsobem, jak naznačit zlověstný charakter věci či osoby, o které se mluví. (Miller, 1998:131).

<i>wasei eigo</i>	význam	Původní lexémy	Odpovídající výraz v angličtině	Zástupce typu č.
<i>šimborumáku</i> (シンボルマーク)	Logo společnosti.	<i>symbol</i> (symbol) + <i>mark</i> (značka)	<i>company logo</i>	1.
<i>furídaijaru</i> (フリーダイヤル)	Bezplatný hovor.	<i>free</i> (zdarma) + <i>dial</i> (vytočení)	<i>toll-free call</i>	1.
<i>torimuundó</i> (トリム運動)	Cvičení za účelem zhubnout.	<i>trim</i> (zredukovat) + <i>undó</i> (運動; pohyb)	<i>weight-reduction exercises</i>	2.
<i>bikkurimáku</i> (びっくりマーク)	Vykřičník.	<i>bikkuri</i> (びっくり; údiv) + <i>mark</i> (značka)	<i>exclamation point</i>	2.
<i>bésuappu</i> (ベースアップ)	Zvýšení platu.	<i>base</i> (základ) + <i>up</i>	<i>salary increase</i>	3.
<i>bakkuappu</i> (バックアップ)	Mentální podpora.	<i>back</i> (vzadu) + <i>up</i>	<i>emotional support</i>	3.

Tabulka č. 2: příklady slov *wasei eigo* analyzovaných Laurou Miller

4.3 James Stanlaw

Velice podrobně se fenoménem *wasei eigo* zabývá také James Stanlaw. V jeho případě je však poněkud problematické určit, co přesně za *wasei eigo* považuje. Až na určitý počet výjimek totiž hovoří spíše obecně o slovech anglického původu v japonštině a s nimi spojenými jevy. Bohužel tedy z jeho, ač velice všímavého popisu většinou nelze určit, co ještě považuje za přejímku z angličtiny a co je již charakteristickým projevem *wasei eigo*. Přestože se otevřeně nevyslovuje o tom, zda jde podle něj o znaky charakteristické pro *wasei eigo* nebo ne, považují za vhodné zde zmínit určité jevy, které Stanlaw v souvislosti se slovy anglického původu vyskytujícími se v angličtině pozoruje. Některé příklady, které přitom uvádí, totiž zmiňují také další autoři věnující se

této problematice, a lze tedy snad předpokládat, že porovnání jejich náhledů může být cenné z hlediska stanovení definice *wasei eigo*.

Jako důležitý předpoklad pro vznikání nových slov v japonštině inspirovaných slovy anglickými považuje zvukovou chudost japonštiny, tedy alespoň ve srovnání s angličtinou. Kromě absence diferenciací zvuků „l“ a „r“ se japonština potýká například s tendencí střídat v promluvě souhlásky a samohlásky, a tedy i ve slovech cizího původu se snaží o totéž (Stanlaw, 2004:73). Kvůli nutným úpravám, které musí anglická slova při vstupu do japonštiny podstoupit, potom podle Stanlawa znějí víc japonsky než anglicky, Japonci je proto více jako japonštinu cítí a díky tomu se slovy svobodně nakládají a dále je upravují apod.

Nejprve se zaměříme na jeho pozorování z **morfologického hlediska**. U slov s původem v angličtině popisuje například inklinaci ke zkracování slov. To ukazuje například na slovech *kiro* (キロ) vytvořeného zkrácením slova *kilometer* (kilometr), ale také kilogram, nebo *roke* (ロケ; filmové lokace). Dále pozoruje tendence tvořit nová akronyma jako například *CM* (シーエム; reklama) z anglického výrazu *commercial message*, nebo četná slova vytvořením pomocí přidání prefixu J-, která indikují, že slovo označuje něco japonského. Takovými příklady jsou mimo jiné *J-League* (ジェイリーグ; japonská fotbalová liga) zkracující název *Japan [Soccer] League*, nebo *JALT* (ジャルト; Japonská asociace učitelů jazyků) vytvořené z prvních písmen *Japan Association of Language Teachers*. Ač poukazuje na skutečnost, že veliké množství tímto způsobem vytvořených slov označuje čistě japonské záležitosti, v rámci tohoto jevu pozoruje také vznik specificky japonského čtení akronym přejatých, což ukazuje na příkladě slova UFO, které je v japonštině vyslovováno jako [júfó] (Stanlaw, 2004:75).

Dalším pozoruhodným jevem, který pozoruje, je častá afixace přejatých slov, a to pomocí domácích i přejatých sufixů. Jako příklady cizích slov afixovaných japonským znakem uvádí například *amerikadžin* (アメリカ人; Američan), kde původně cizí lexém *amerika* (Amerika) byl afixován znakem 人 (*džin*; člověk), nebo *panja* (パン屋; pekařství), kde původní *gairaigo pan* bylo afixováno znakem 屋 (*ja*; obchod). Jako anglická slova typicky se vyskytující ve funkci afixu uvádí například *loan* (půjčka) nebo *complex* (komplex), a to ve slovech jako *kárón* (カーローン; půjčka na auto) afixací anglického lexému *car* (auto) pomocí slova *loan*, nebo *inferioritikonpurekkusu* (インフ

エリオリティーコンプレックス; komplex podrázenosti) afixací anglického lexému *inferiority* (podrázenost) pomocí slova *complex*.

Kromě afixace pozoruje také vytváření složenin z celých, případně zkrácených lexémů. V rámci tohoto jevu pozoruje dva typy. Prvním je kombinace dvou cizích lexémů, jako příklad které uvádí mimo jiné i již zmíněné *wápuro* (ワープロ). To označuje textový editor předcházející v Japonsku dnešnímu počítači, a vzniklo kombinací lexémů *word* (slovo) a *processing* (zpracovávání), nebo *gasorinsutando* (ガソリンスタンド; čerpací stanice) z lexémů *gasoline* (benzín) a *stand* (stánek), přičemž jako anglický ekvivalent tomuto výrazu odpovídající uvádí slovní spojení *gas station*.

U slov cizího původu v japonštině z **hlediska syntaktického** Stanlaw (2004:77) pozoruje aplikaci gramatických pravidel zcela stejným způsobem, jako kdyby šlo o slova nativní. Tím odůvodňuje svoji výše zmíněnou tezi, že získáním japonské vizuální a zvukové podoby se slovo stává plnohodnotnou japonštinou a je tak i používáno. Pokud jde o slovní druhy, Stanlaw (tamtéž) uvádí, že početně sice podstatně převažují substantiva, avšak popisuje i způsoby tvoření některých dalších.

Mezi nimi popisuje adjektiva a adverbia. Na příkladě *naisuna heasutairu* (ナイスなヘアスタイル; pěkný účes) ukazuje vytvoření nepravého adjektiva z původně anglického lexému *nice* (pěkný) ve funkci přívlastku ke *gairaigo heasutairu* (ヘアスタイル; účes) a popisuje tak použití dvou slov cizího původu pomocí japonské gramatiky. Na stejném anglickém lexému jako v předchozím případě ukazuje také vytvoření adverbialní vazby pomocí partikule *ni* (に), kdy vzniklá vazba *naisu ni* (ナイスに) významově odpovídá anglickému způsobu deklinace *nicely* (pěkně). Vytváření pravých adjektiv označuje za spíše ojediněle, avšak na důkaz, že ne zcela vyloučené, uvádí vazbu *nauī onna* (ナウい女), u níž došlo k vytvoření pravého adjektiva z anglického lexému *now* (teď) ve funkci přívlastku japonského slova *onna* (女; žena). Výsledná vazba tak označuje ženu, řídící se aktuálními trendy. Do angličtiny Stanlaw (tamtéž) vazbu překládá jako „*a real now girl*“.

Jako další slovní druh, který slova anglického původu v japonštině vytváří, uvádí Stanlaw (tamtéž) verba. Ta podle něj vznikají zcela stejným způsobem jako verba sinojaponská, tedy připojením slovesného tvaru *suru* (する), a jejich tvoření označuje za poměrně běžné. Mezi příklady zmiňuje verba jako *tenisusuru* (テニスする; hrát tenis),

kdy došlo k verbalizaci z angličtiny přejatého slova *tenisu* (テニス; tennis), nebo *doraibusuru* (ドライブする; projíždět se v autě) vytvořeného verbalizací přejatého slova *doraibu* (ドライブ; projížďka autem).

K fenoménu *wasei eigo* se Stanlaw explicitně vyjadřuje poměrně stručně, nicméně zahrnuje je mezi příklady jevů, o nichž byla výše řeč. Z toho můžeme usoudit, že i na *wasei eigo* lze výše popsané jevy aplikovat. Jako slova „vytvořená v Japonsku a pro japonské účely“ vysloveně označuje například spojení anglických lexémů *virgin road* (ulička v kostele při svatebním obřadu) či *silver seat* (sedadlo vyhrazené pro seniory), přičemž zdůrazňuje, že většina Američanů by jim pravděpodobně nebyla schopna porozumět (Stanlaw, 2004:109). Zmiňuje také existenci slov, která svým významem jen velice vzdáleně připomínají anglické lexémy, z nichž byla přejata, přestože s výjimkou nezbytných úprav výslovnosti nedošlo k žádným morfologickým změnám. Jako příklad uvádí slovo *kanningu* (カンニング), které sice vzniklo přjetím anglického lexému *cunning* (vychytralý), avšak v japonštině označuje podvádění během zkoušky.

Do tabulky č. 3 jsem shrnula příklady, na nichž Stanlaw popisuje jednotlivé výše zmíněné jevy. U každého příkladu uvádím autory, kteří daná slova označují za *wasei eigo*. Tabulkou bych ráda přehledně ověřila, do jaké míry lze jeho teorii na *wasei eigo* vztahovat. Na ověření výskytu *wasei eigo* ve spojitosti s jevy, u nichž to v rámci porovnání v tabulce nebylo možné potvrdit, bych se ráda zaměřila ve výzkumné části.

Japonský výraz	Význam	Popisovaný jev	Stanlaw zmiňuje na straně	Za <i>wasei eigo</i> považuje
<i>OL</i> (オーエル)	Žena, pracující v kanceláři. Zaměstnankyně firmy.	akronyma	75	Išitoja (1987), Kolektiv autorů <i>Wasei eigo džiten</i> (2014)
<i>hómuin</i> (ホームイン)	Dorazit na domácí metu v baseballu.	afixace	76	Kolektiv autorů <i>Wasei eigo džiten</i> (2014)
<i>gasorinsutando</i> (ガソリンスタンド)	Čerpací stanice.	skládání slov	75	Senba (2017), Kolektiv autorů <i>Wasei eigo džiten</i> (2014), Jamada (1995)
<i>sumáto</i> (スマート)	① Být štíhlé postavy. ② Vytříbený.	nepravá adjektiva	Neuvádí mezi příklady. ⁵	Senba (18.1.2018), Kolektiv autorů <i>Wasei eigo džiten</i> (2014)
<i>nauī</i> (ナウイ)	Být aktuální, moderní.	pravá adjektiva	75	Dalšími není zmiňováno.
<i>naisu</i> (ナイス)	Pěkný.	adverbiální vazby	77	Dalšími není zmiňováno.
<i>jútán</i> (Uターン)	① Otočit směr jízdy a pokračovat opačným směrem ② Obrat dráhy v přeneseném slova	Slovesa	Neuvádí mezi příklady. ⁶	Senba (18.1.2018), Jamada (1996)

⁵ Stejně problematice se věnuje také Senba (18.1.2018). Ta mezi příklady tohoto jevu uvádí slovo *sumáto*, které bylo kolektivem autorů zařazeno do *Wasei eigo džiten* (2014).

⁶ Stejně problematice se věnuje také Senba (18.1.2018). Ta mezi příklady tohoto jevu uvádí slovo *jútán*, které Jamada Masašige v publikaci *Amerikadžin ni cúđžinai eigo: wasei eigo no rúcu* (1996) popisuje jako *wasei eigo*.

	smyslu (například návrat po dokončení studií do domoviny za prací).			
--	---	--	--	--

Tabulka č. 3: srovnání příkladů uváděných Jamesem Stanlaw a dalšími autory

4.4 Sestavení definice *wasei eigo*

Problematikou *wasei eigo* se zabývají také další autoři. Ve svých publikacích se však nevěnují popisu kritérií, podle kterých *wasei eigo* určují, ani jejich specifických vlastností. Společným znakem je jim pouze předpoklad, že *wasei eigo* je obtížně srozumitelné rodilým mluvčím angličtiny, případně že hrozí riziko nesprávného výkladu. V tabulce č. 4 (příloha 1) shrnuji výrazy, v jejichž identifikaci jako *wasei eigo* se vždy dva a více autorů shoduje. Pouhým pohledem na lexémy, z nichž byla vytvořena jednotlivá slova, a odpovídající anglické výrazy, mezi nimi ve většině případů můžeme s poměrnou jednoznačností vyloučit podobnost, a tedy je označit jako *wasei eigo*.

V případech slov *maihómu* a *maiká* to sice na pohled zcela jednoznačné není, avšak s přihlédnutím ke kontextu jevů v japonské společnosti a významovým nuancím, které tudíž Japonec v takto vytvořených slovech patrně cítí, se domnívám, že i ta lze označit za produkt japonštiny.

V tabulce dále nalezneme také slova, jimž v angličtině odpovídají odlišné výrazy, avšak která při přejetí do japonštiny prošla pouze zcela nezbytnou mírou úpravy. Těmi jsou *manšon* a *kanningu*. Slova tak zní do značné míry stále anglicky, avšak v japonštině došlo oproti angličtině k jejich značnému sémantickému posunu. Zde je tedy hranice stále poněkud rozostřená, protože při přejímání slov se sémantickým posunům do určité míry není možné vyhnout. Situaci tedy v některých případech patrně nelze řešit jinak než rozlišením stupňů srozumitelnosti rodilému mluvčímu angličtiny, jako to učinil kolektiv autorů *Wasei eigo džiten*.

Slovo *depáto* však bylo oproti původnímu anglickému výrazu pouze zkráceno – činí to z něj automaticky *wasei eigo*? Pokud bychom aplikovali výše zmíněnou teorii míry srozumitelnosti pro rodilé mluvčí angličtiny, byla by odpověď jednoznačná. Ke

zkracování přejatých slov ale v určité míře dochází v mnoha jazycích, a nemůžeme tedy říct, že by pouhé zkrácení činilo ze slova automaticky produkt státu, kde ke zkrácení došlo. Nacházíme se však v japonském kontextu, který je, jak jsem se pokoušela nastínit v předchozích kapitolách, v mnoha ohledech poměrně specifický. V této práci se pokouším ověřit, že *wasei eigo* je jev silně ovlivněný japonskou historií a mentalitou, a proto se srovnání se slovotvornými procesy v jiných jazycích zdržím, ač by je mohlo být zajímavé porovnat. Slovo *depáto* však přesto označili jako *wasei eigo* tři autoři z pěti, které jsem v tabulce srovnávala. Nedošlo k vytvoření zcela nového slova cíleně pro japonské účely, tedy k jevu, který na *wasei eigo* popisuje Stanlaw. Nedošlo ani ke splynutí dvou lexémů, které se v angličtině v kombinaci nevyskytují, a slovo tak nelze zařadit do žádné kategorie rozlišované Miller. I Miller však v případě slova *tereka* uznala výsledné slovo za *wasei eigo*, ač na jeho počátku stála v angličtině zcela funkční kombinace lexémů, a to z důvodu zániku srozumitelnosti rodilému mluvčímu angličtiny. Postačí-li nám tedy toto jediné kritérium jako nadřazené všem ostatním, lze *depáto* jednoznačně považovat za *wasei eigo*. Slovo, které může připomínat v angličtině, totiž nenese význam ani vzdálené příbuzný obchodnímu domu. Pokud bychom se slovo *depáto* neuváženě pokusili použít v angličtině, bylo by rodilým mluvčím angličtiny patrně interpretováno jako slovo *depart*, znamenající v angličtině v závislosti na kontextu odjezd či dokonce skon.

Morfologická úprava či dále sémantický posun natolik výrazný, že rodilému mluvčímu angličtiny taktéž může bránit ve správném porozumění původně anglickému výrazu, se zdá být jediným kritériem, na nichž se všichni mnou zkoumaní autoři jednoznačně shodují. Kolektiv autorů *Wasei eigo džiten* rozlišuje tři stupně míry zániku srozumitelnosti. Laura Miller rozlišuje tři typy *wasei eigo* v závislosti na způsobu jejich vzniku, tedy na způsobu zániku srozumitelnosti. Stanlaw o *wasei eigo* hovoří jako o něčem, co lze označit za „vytvořené či značně upravené v Japonsku“, přičemž pozoruje četnost případů, kdy takto vytvořený produkt pojmenovává čistě japonské věci. Společný výběr ostatních mnou zkoumaných autorů taktéž.

Proto pro účel této práce a mého menšího výzkumu stanovuji definici *wasei eigo* takto:

Wasei eigo (和製英語) jsou slova či ustálená spojení slov, která vznikla pro potřeby japonštiny přejetím a následnou úpravou či sémantickým posunem jednoho nebo více původně anglických lexémů. Výraz, který vznikl tímto způsobem, je považován za

wasei eigo za podmínky, že mu byl dán zcela nový význam, který lexémy stojící na jeho počátku buď neobsahovaly nebo za účelem vyjádření téhož byla v angličtině používaná kombinace jiných lexémů, případně že mírou morfologické úpravy zanikla či byla potlačena srozumitelnost rodilému mluvčímu angličtiny.

5. Výzkumná část

V této části práce bych se dosud představenou teorii ráda pokusila doplnit o srovnání s výsledky vlastního výzkumu. Výzkum nemůže být považován za dokonalý a jeho výsledky tedy nemohou mít příliš velkou váhu. Doufám však, že v návaznosti na předchozí částí práce pomůže k utvoření si představy o komplexnosti *wasei eigo*, a také o míře jeho provázanosti s japonskými národními specifiky.

Jako výzkumný materiál jsem zvolila časopisy. Domnívám se totiž, že v časopisech je kladen větší důraz na přizpůsobení používaného jazyka cílovému čtenáři, než je tomu například v případě novin, televizních pořadů, beletrie a podobně. Tato domněnka je postavena na základě konzultace s rodilým mluvčím japonštiny, který se v současné době připravuje k nástupu do zaměstnání v tiskovém vydavatelství na území Japonska.

5.1 Metoda výzkumu a výzkumný materiál

V návaznosti na poznatky z předchozí kapitoly jsem vybrala tyto tematické oblasti, které byly popisovány jako bohaté na zastoupení *wasei eigo*: společnost, životní styl, sport, ekonomika, technologie, charakteristika prototypů osobností a péče o vzhled především se zaměřením na ženy.

Protože časopisy věnované sportu se obvykle poměrně úzce profilují, a pokrýt slovní zásobu všech sportovních odvětví by tedy bylo značně obtížné, rozhodla jsem se téma sportu z výzkumu vyloučit. Velice podobný problém znamenalo i pokrytí slovní zásoby používané ve spojitosti s technologiemi, a proto jsem z tohoto širokého tématu vybrala pouze kategorii auto-moto, v jehož rámci Jamada (1995:100) specifikuje zvýšené zastoupení *wasei eigo*, udáváje četné příklady. Za účelem utvoření představy o slovní zásobě cizího původu zbývajících tematických celků jsem se do pro účel sběru dat k výzkumu rozhodla zvolit časopisy zaměřující se na odívání, životní styl, společnost, ekonomiku a automobily.

Protože některá témata a cílové skupiny vybízejí k používání slov cizího původu více než jiná, rozhodla jsem se při sběru dat nejprve zaměřit na *katakanago* obecně, a teprve poté od něj oddělit *wasei eigo* a určit poměr jeho početního zastoupení vůči ostatnímu *katakanago*.

Pro snížení rizika neobjektivit dané tematickými specifiky jednotlivých vydání týchž časopisů jsem od každého časopisu použila vždy více různých čísel. Pro zajištění objektivit poměru počtu *katakanago* a *wasei eigo* jsem ze všech časopisů vybrala stejný počet článků, z nichž jsem data sbírala. Jednotlivé články jsem vybírala tak, aby se svým obsahem co nejvíce blížily sledovaným tématům. Následně jsem každé slovo převedla do anglického slova, jež v daném kontextu nejvíce připomínalo, a s pomocí online slovníku *English Oxford Living Dictionaries* jsem ověřovala existenci a významy jednotlivých slov v anglickém kontextu. Na základě toho jsem poté vyhodnocovala, zda jde o *wasei eigo* nebo přejímku.

Pro snížení rizika neobjektivit dané rozdíly mezi cílovými skupinami čtenářů jsem volila stejný počet titulů orientovaných na každé z pohlaví, a taktéž jsem se snažila obsáhnout i co nejširší spektrum věkové.

5.2 Výsledky výzkumu a jejich porovnání s představenými teoriemi

Zvýšená zástupnost slov *wasei eigo* vázících se k tématu automobilů nebyla v rámci tohoto výzkumu potvrzena, a žádá si tedy pravděpodobně jiný přístup.

Pokud se však podíváme na slovní zásobu z oblasti ekonomiky a zaměstnání, pozorujeme poměr zastoupení *wasei eigo* vůči ostatnímu *katakanago* použitému v textu natolik vysoký, že výše zmíněné pozorování Laury Miller můžeme považovat za potvrzené. Srovnatelně hojně je také zastoupení *wasei eigo* v kategorii odívání. Při pohledu na tabulky v příloze 2 můžeme rovněž říci, že její způsob dělení *wasei eigo* jistě není neopodstatněný. Mezi jednotlivými sebranými slovy, která jsem identifikovala jako *wasei eigo*, lze pozorovat značnou převahu slov vytvořených zkracováním a skládáním nad těmi, která se od původních anglických lexémů odchýlila sémantickými posuny. Z toho lze soudit, že mezi japonským lidem panuje značná obliba spontánní hry se slovy. Pokud jsou mé úvahy v rámci této práce správné, tuto vlastnost si Japonci patrně uchovali z doby, kdy svému jazyku přizpůsobovali používání čínských slov a znaků.

Díky pozorování případů, kdy *wasei eigo* vytváří tvar verba pomocí přidání koncovky する (*suru*) můžeme alespoň částečně potvrdit také aplikovatelnost Stanlawova popisu anglických přejímek v japonštině i na *wasei eigo*. Mezi sesbíranými *katakanago* byly

také četné případy užijí jako nepravého adjektiva, avšak žádný z nich bohužel neodpovídal definici *wasei eigo*, kterou jsem pro účely výzkumu stanovila.

Pokud jde o způsob, jakým *wasei eigo* bývá používáno ve větách, nepodařilo se mi nalézt žádné odlišnosti od ostatní japonské slovní zásoby. Již existující slova volně tvoří slova nová, a to jak dalším zkracováním tvaru, tak i tvořením nových kombinací s jinými slovy japonského i cizího původu. Ve způsobu napojování na ostatní slova ve větách však jako kdyby stále hledala své místo. V některých případech pozorujeme přívlastky neshodné vytvořené na pohled anglicky, čímž se podobají sinojaponské vrstvě jazyka. Jindy je však užito partikule の (no) či が (ga), případně vytvoření slovesa pomocí již zmíněné koncovky する, a v takovém případě i slovosled odpovídá slovům nativním. Možná jde v této nepravidelnosti o projev kreativity či snahy používat jazyk moderním způsobem. Tomu by odpovídala skutečnost, že použití *wasei eigo* v anglickém slovosledu bylo častější v případech časopisů určených pro mladší čtenáře.

Za zajímavé považuji také pozorování, že v časopisech orientovaných na čtenáře vyššího věku bylo používáno převážně *wasei eigo* již delší dobu v japonštině zavedené, jako jsou například slova *konbini* nebo *eakon*. Oproti tomu obzvláště časopisy pro dívky univerzitního věku byly v používání slovní zásoby mimořádně kreativní. Některá slova týkající se především odívání bylo velice obtížné dohledat a určit jejich význam.

Závěr

Tato práce představila některé aspekty v historii Japonska, které měly přímý či nepřímý vliv na proces a způsob vznikání *wasei eigo* v moderní době. Zdánlivě nesouvisející odedávňý kontakt s Čínou probudil v Japoncích nadšené a nesmírně kreativní příjemce všeho, co se zdá být nějakým způsobem užitečné. Díky této vlastnosti se i tento po staletí izolovaný ostrovní stát během neuvěřitelně krátké doby kontaktu s civilizací dokázal v minulém století stát ekonomickou velmocí.

Náhlé a prudké změny v po staletí takřka neměnné společnosti nemohly zůstat bez následků. Japonský jazyk se musel vyrovnat s potřebou vyjadřovat skutečnosti a situace, k nimž do té doby nedocházelo, a tedy je ani nebylo zapotřebí pojmenovávat. Náhle tu však byla angličtina, která rychle rostla na popularitě a prestiži, stejně jako množství dalších produktů Spojených států, společně se kterými přicházela. Japoncům přišla velice vhod neznalost hlubšího kontextu nově příchozího jazyka ani národa, který jej používal. Tato neznalost jim totiž dávala svobodu s jazykem nakládat svobodně a bez předsudků, a vyplnit jím tak nedostatky jazyka vlastního. Japonský národ velice záhy začal používat angličtinu s kreativitou sobě vlastní, a slova jako výše zmíněná *moga* a jí podobné spatřila světlo světa.

Z lingvistického hlediska však toto svobodomyšlné nakládání s cizím jazykem začal představovat hojně diskutovaný problém, který jsem se pokusila nastínit prostřednictvím některých z mnoha autorů, kteří se tomuto problému začali věnovat. Cizinci si při kontaktu s Japonci začali všimnout, že ti se snaží v angličtině používat slova, jejichž význam není jednoduché určit. Stejnou věc začali ale pozorovat i samotní Japonci ve svém vlastním jazyce.

Mohlo by se zdát, že vysoký podíl anglických slov v japonštině ještě více zpevní most mezi oběma zeměmi. Namísto toho však Japonci nakládají s angličtinou přítomnou ve svém jazyce, jako do něj bezvýhradně patřila. Často jsou dokonce tak kreativní, že rodilí mluvčí angličtiny mají potom původní prvky svého jazyka mají potom problém rozlišit.

Z náhledů výše zmíněných autorů i z výsledku doplňujícího výzkumu je patrné, že angličtina byla do japonštiny již stejně pevně zakomponována, jako více než tisíc let před ní čínština. S ohledem na zjevné tendence již existujících slov *wasei eigo* dále se

vyvíjet lze navíc předpokládat, že určovat jeho specifika v rámci japonské slovní zásoby bude v budoucnu stále těžší.

Resumé

The aim of this theses is to introduce a phenomenon which is often being referred to as “Japlish”, “Japanglish”, or using the term *wasei eigo*, which have also I chosen to use for purposes of this thesis.

Firstly, I introduced the historical context which probably influenced the language contact of the Japanese afterwards. Then I named some of the main changes in Japanese society which, probably caused some changes in Japanese language as well. Along with this changes English started to influx into Japanese and the people started to use it on their own.

Today there is a large amount of English-based vocabulary in Japanese language and it appears to be growing, changing and producing new words furthermore. Many linguists both in Japan and abroad are trying to deal with this phenomenon and find a way to describe it and define among the rest of Japanese vocabulary. In this thesis, I summarized the views of some of them in an attempt to make *wasei eigo* point out some characteristics of the Japanese people and make it easier for them people to be proud of.

Seznam použité literatury

IŠITOJA, Šigeru. *Wasei eigo amerika o iku* [*Wasei eigo na cestě po Americe*]. Tokio: Taišúkanšoten, 1987.

JAMADA, Masašige. *Amerikadžin no širanai eigo: wasei eigo no subete* [*Angličtina, kterou Američané neznají: vše o wasei eigo*]. Tokio: Maruzenšuppan, 1995. ISBN 4621051520.

JAMADA, Masašige. *Amerikadžin ni cúdzinai eigo: wasei eigo no rúcu* [*Angličtina, které Američané nerozumí: po stopách wasei eigo*]. Tokio: Maruzenšuppan, 1996. ISBN 4621051911.

KAMEDA, Naoki, Jukie AOJAGI a John Martin CHRISTIANSEN. *Wasei eigo džiten* [*Slovník wasei eigo*]. Tokio: Maruzenšuppan, 2014. ISBN 4621087630.

MILLER, Laura. Wasei eigo: English „loanwords“ coined in Japan. In: HILL, Jane H., P. J. MISTRY a Lyle CAMPBELL. *The Life of Language: Papers in Linguistics in Honor of William Bright*. 1. Berlin, New York: Walter de Gruyter, 1998, s. 123-139. ISBN 3110156334.

REISCHAUER, Edwin O. a Albert M. CRAIG. *Dějiny Japonska*. 2. doplněné vyd. Přeložili a dodatky opatřili David LABUS a Jan SÝKORA. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-513-5.

SENBA, Džunko. *Gairaigo o manabu* [*Učíme se gairaigo*]. Cyklus přednášek. Tokio: Waseda University, Center for Japanese Language, 28. 9. 2017, 5. 10. 2017, 26. 10. 2017, 9. 11. 2017 a 16. 11. 2017.

STANLAW, James. *Japanese English: language and culture contact*. Hong Kong: Hong Kong University Press. ISBN 9622095720.

YORKE, Jillian. 2017. *Nihondžin ga mačigaijasui eigo: šošinša ni arigačina gogi, gojó kara manabu eikaiwa džótacudžucu* [*Angličtina, která svádí Japonce k chybování: Jak zlepšit svou angličtinu pomocí častých chyb začátečníků v zápisu a použití*]. Tokio: impress, 2017. ASIN: B076CHVFP1.

English. Oxford Living Dictionaries [online]. Oxford University Press [cit. 2018-12-11]. Dostupné z: <https://en.oxforddictionaries.com/>

Materiály použité ve výzkumné části:

Bungeišundžun. Tokio: Bungeišundžun, 2018, č. 1. Kód časopisu 07701-01.

Bungeišundžun. Tokio: Bungeišundžun, 2018, č. 7. Kód časopisu 07701-07.

Bungeišundžun opinion. Tokio: Bungeišundžun, 2018. ISBN 978-4-16-008658-6.

Car Graphic. Tokio: Car Graphic, 2017, č. 9. Kód časopisu 04951-09.

Car Graphic. Tokio: Car Graphic, 2018, č. 11. Kód časopisu 04951-11.

Džoseidžišin. Tokio: Kóbunša, 23. 10. 2016. Kód časopisu 20304-10/23.

Džoseidžišin. Tokio: Kóbunša, 25. 9. 2018. Kód časopisu 20304-9/25.

Džoseidžišin. Tokio: Kóbunša, 2. 10. 2018. Kód časopisu 20301-10/2.

ESSE. Tokio: Fusóša, 2018, č. 11. Kód časopisu 12071-11.

ESSE. Tokio: Fusóša, 2018, č. 9. Kód časopisu 12071-09.

Fudžinkóron. Tokio: Čúókóron, 2018, č. 1. Kód časopisu 26104-1/23.

Fudžinkóron. Tokio: Čúókóron, 2018, č. 6. Kód časopisu 26102-6/12.

Men's Non-no. Tokio: Šúeiša, 2018, č. 6. Kód časopisu 18627-06.

Men's Non-no. Tokio: Šúeiša, 2018, č. 7. Kód časopisu 18627-07.

non-no. Tokio: Šúeiša, 2018, č. 4. Kód časopisu 07283-04.

non-no. Tokio: Šúeiša, 2018, č. 5. Kód časopisu 07283-05.

non-no. Tokio: Šúeiša, 2018, č. 11. Kód časopisu 07283-11.

Šúkanbunšun. Tokio: Bungeišundžun, 24. 5. 2018. Kód časopisu 20404-5/24.

Šúkanbunšun. Tokio: Bungeišundžun, 14. 6. 2018. Kód časopisu 20402-6/14.

Šúkanbunšun. Tokio: Bungeišundžun, 21. 6. 2018. Kód časopisu 30403-6/21.

Šúkantójókeizai. Tokio: Tójókeizai, 2. 6. 2018. Kód časopisu 20131-6/2.

Šúkantójókeizai. Tokio: Tójókeizai, 20. 10. 2018. Kód časopisu 20133-10/20.

Seznam příloh

Příloha 1: tabulka výběru příkladů *wasei eigo*, na kterých se shodují různí autoři

Příloha 2: tabulky shrnující výsledky výzkumu

Příloha 1

Výraz přepsán českou transkripcí a Dílčí lexémy	Význam	Odpovídající výraz v angličtině	Autor zmíněno	Za <i>wasei eigo</i> považuje
<i>beddotaun</i> (ベッドタウン) <i>bed + town</i>	Příměstská oblast, kam se zaměstnanci firem přilehlého města jezdí ze zaměstnání obvykle pouze vyspat.	<i>commuter town, dormitory suburb, bedroom community</i>	str. 5, str. 11	Jamada (1996), Išitoja (1987)
<i>móningusábisu</i> (モーニングサービス) <i>morning + service</i>	Speciální, obvyčejně výhodné ranní menu.	<i>breakfast special</i>	str. 3, 28.9.2017, část 4	Jamada (1996), Senba (2017), Yorke (2017)
<i>amerikankóhí</i> (アメリカンコーヒー) <i>American + coffee</i>	Slabá káva amerického typu.	<i>weak coffee</i>	str. 9, část 4, str. 10	Jamada (1995), Yorke (2017), Kolektiv autorů <i>Wasei eigo džiten</i> (2014)
<i>mikkususando</i> (ミックスサンド) <i>mixed + sandwich</i>	Trojhranný sendvič.	<i>club sandwich, submarine sandwich</i>	str. 14, str. 3	Jamada (1995), Išitoja (1987)
<i>baikingu</i> (バイキング) <i>Viking</i>	Švédský stůl, stravování formou bufetu.	<i>buffet-style dinner, smorgasbord</i>	str. 17, 9. 11. 2017, část 4, str. 157	Jamada (1995), Senba, Yorke (2017), Kolektiv autorů <i>Wasei eigo džiten</i> (2014)
<i>torepan</i> (トレパン) <i>training + pants</i>	Tepláky.	<i>sweat pants, gym slacks</i>	str. 18, 16. 11. 2017	Jamada (1995), Senba

<p><i>pansuto</i> (パンスト) / <i>pantisutokkingu</i> (パンティストッキング) <i>pants + stockings</i></p>	<p>Punčocháče. Silonky.</p>	<p><i>pantihose, tights</i> (VB); <i>panty hose,</i> <i>pantyhose</i></p>	<p>str. 23, 16. 11. 2017, str. 175</p>	<p>Jamada (1995), Senba, Kolektiv autorů <i>Wasei</i> <i>eigo</i> <i>džiten</i> (2014)</p>
<p><i>maiómu</i> (マイホーム) <i>my + home</i></p>	<p>Bydlení v osobním vlastnictví.</p>	<p><i>one's own house</i></p>	<p>str. 30, 5. 10. 2017, str. 220</p>	<p>Jamada (1995), Senba, Kolektiv autorů <i>Wasei</i> <i>eigo</i> <i>džiten</i> (2014)</p>
<p><i>maiká</i> (マイカー) <i>my + car</i></p>	<p>Vlastní auto.</p>	<p><i>one's own car</i></p>	<p>str. 30, 5. 10. 2017</p>	<p>Jamada (1995), Senba</p>
<p><i>manšon</i> (マンション) <i>mansion</i></p>	<p>Byt, případně celý dům rozdělený na bytové jednotky.</p>	<p><i>apartment, flat</i> (VB), <i>apartment</i> <i>building,</i> <i>block of flats</i> (VB)</p>	<p>str. 33, str. 56 str. 227</p>	<p>Jamada (1995), Išitoja (1987), Kolektiv autorů <i>Wasei</i> <i>eigo</i> <i>džiten</i> (2014)</p>
<p><i>eakon</i> (エアコン) <i>air + conditioner</i></p>	<p>Klimatizace.</p>	<p><i>air conditioner</i></p>	<p>str. 37, 26. 10. 2017, str. 20</p>	<p>Jamada (1995), Senba, Kolektiv autorů <i>Wasei</i> <i>eigo</i> <i>džiten</i> (2014)</p>
<p><i>kanningu</i> (カンニング) <i>cunning</i></p>	<p>Podvádění během zkoušky.</p>	<p><i>cheating, cribbing</i></p>	<p>str. 44, str. 21, str. 34</p>	<p>Jamada (1995), Išitoja (1987), Kolektiv autorů <i>Wasei</i> <i>eigo</i> <i>džiten</i> (2014)</p>
<p><i>sararíman</i></p>	<p>Výdělečně činný</p>	<p>„<i>nine-to-fiver</i>“,</p>	<p>str. 48,</p>	<p>Jamada</p>

(サラリーマン) <i>salary + man</i>	Japonec, obvykle muž. Typicky kancelářská práce.	<i>office worker, company employee</i>	str. 47, str. 81	(1995), Išitoja (1987), Kolektiv autorů <i>Wasei eigo džiten</i> (2014)
<i>OL</i> (オーエル) <i>office + lady</i>	Slovní spojení bylo vytvořeno pro japonské účely a označuje ženu, zaměstnanou v kanceláři firmy.	„ <i>nine-to-fiver</i> “, <i>office worker, company employee</i>	str. 48, str. 24	Jamada (1995), Kolektiv autorů <i>Wasei eigo džiten</i> (2014)
<i>seuhara</i> (セクハラ) <i>sexual + harrasment</i>	Sexuální obtěžování.	<i>sexual harrasment</i>	str. 49, 26. 10. 2017, str. 110	Jamada (1995), Senba, Kolektiv autorů <i>Wasei eigo džiten</i> (2014)
<i>sainpen</i> (サインペン) <i>sign + pen</i>	Pero s plstěným hrotem.	<i>felt-tip pen, felt-tip, felt pen</i>	str. 56, část 1, str. 78	Jamada (1995), Yorke (2017), Kolektiv autorů <i>Wasei eigo džiten</i> (2014)
<i>afutásábisu</i> (アフターサービス) <i>after + service</i>	Záruční servis produktu, obvykle bez poplatků.	<i>after-sale(s) service</i>	str. 61, 26. 10. 2017, část 4, str. s10	Jamada (1995), Senba, Yorke (2017), Kolektiv autorů <i>Wasei eigo džiten</i> (2014)
<i>depáto</i> (デパート) <i>department [store]</i>	Obchodní centrum.	<i>department store</i>	str. 65, 26. 10. 2017, str. 129	Jamada (1995), Senba, Kolektiv

				autorů <i>Wasei eigo džiten</i> (2014)
<i>pépádoraibá</i> (ペーパードライバー) <i>paper + driver</i>	„Být řidičem pouze na papíře.“ Mít oprávnění, ale neřídít.	Ekvivalent neexistuje, nutno řešit opisem: <i>"I have a driver's licence but I don't drive."</i>	str. 89, 28. 9. 2017, část 1, str. 202	Jamada (1995), Senba, Yorke (2017), Kolektiv autorů <i>Wasei eigo džiten</i> (2014)
<i>gasorinsutando</i> (ガソリンスタンド) <i>gasoline + stand</i>	Čerpací stanice.	<i>gas station,</i> <i>petrol station</i> (VB)	str. 90, 26. 10. 2017	Jamada (1995), Senba
<i>toréná</i> (トレーナー) <i>trainer</i>	Mikina.	<i>sweat shirt</i>	str. 19, str. 140	Jamada (1995), Kolektiv autorů <i>Wasei eigo džiten</i> (2014)
<i>wanmanká</i> (ワンマンカー) <i>one + man + car</i>	Dopravní prostředek, obsluhovaný pouze jednou osobou.	<i>one-man bus,</i> <i>one-person bus</i>	str. 100, str. 255	Jamada (1995), Kolektiv autorů <i>Wasei eigo džiten</i> (2014)

tabulka výběru příkladů *wasei eigo*, na kterých se shodují různí autoři

Car Graphic				
Téma		auto-moto		
Cílový čtenář		nespecifikován		
Počet katakanago ve zkoumaném vzorku		68		
Z toho počet wasei eigo		1		
wasei eigo	význam	slovní druh	zdrojové lexémy	odpovídající výraz v aj
スリーサイズ (surísaizu)	Rozměry, v tomto případě auta.	sub.	three + size	dimensions, proportions

文藝春秋 Bungeišundžun				
Téma		společnost, politika		
Cílový čtenář		lidé v pracovním věku, spíše muži než ženy		
Počet katakanago ve zkoumaném vzorku		119		
Z toho počet wasei eigo		3		
wasei eigo	význam	slovní druh	zdrojové lexémy	odpovídající výraz v aj
スーパー (súpá)	Supermarket.	sub.	supermarket	supermarket
サラリーマン (sararíman)	Výdělečně činný muž, zaměstnanec firmy.	sub.	salary + man	„nine-to-fiver“, company employee
マンション (manšon)	Byt, případně budova obsahující bytové jednotky.	sub.	mansion	apartment / apartment building, flat / block of flats (UK)

女性自身 <i>Džoseidžišin</i>				
Téma		společnost, životní styl		
Cílový čtenář		dívky a ženy mezi 18–30 lety		
Počet <i>katakana</i> ve zkoumaném vzorku		77		
Z toho počet <i>wasei eigo</i>		13		
<i>wasei eigo</i>	význam	slovní druh	zdrojové lexémy	odpovídající výraz v aj
プロ (<i>puro</i>)	Profesionál.	sub.	<i>professional</i>	<i>professional</i>
タレント (<i>tarento</i>)	Mediálně známá osobnost často s kombinovanou profesí.	sub.	<i>talent</i>	Ekvivalent neexistuje, nutno řešit opisem.
ママタレ (<i>mamatare</i>)	Mediálně známá žena často kombinované profese, která souběžně při jejím výkonu vychovává dítě.	sub.	<i>mama + talent</i>	Ekvivalent neexistuje, nutno řešit opisem.
ハンドル (<i>handoru</i>)	Volant.	sub.	<i>handle</i>	<i>stirring wheel</i>
コンビニ (<i>konbini</i>)	Večerka. Obvykle otevřená 24 hodin denně.	sub.	<i>convenience [store]</i>	<i>convenience store</i>
インフラ (<i>infura</i>)	Infrastruktura.	sub.	<i>infrastructure</i>	<i>infrastructure</i>
スマホ (x2) (<i>sumaho</i>)	Telefon s operačním systémem.	sub.	<i>smart + phone</i>	<i>smartphone</i>
リビング (<i>ribingu</i>)	Obývací pokoj.	sub.	<i>living [room]</i>	<i>living room</i>
コストダウンする (<i>kosutodaunsuru</i>)	Snížit náklady.	verb.	<i>cost + down</i>	<i>cost reduction</i>
リフォームする (<i>rifómusuru</i>)	Rekonstruovat, přestavět.	verb.	<i>reform</i>	<i>reconstruction</i>
[SNSに] アップする ([SNS ni] <i>appusuru</i>)	Nahrát, zveřejnit na sociální síti.	verb.	<i>upload</i>	<i>upload</i>
アプリ (<i>apuri</i>)	Mobilní aplikace.	sub.	<i>application</i>	<i>application</i>

ESSE

Téma		společnost, životní styl		
Cílový čtenář		ženy mezi 30–40 lety		
Počet katakanago ve zkoumaném vzorku		121		
Z toho počet wasei eigo		17		
wasei eigo	význam	slovní druh	zdrojové lexémy	odpovídající výraz v aj
ダイエット (<i>daietto</i>)	Proces hubnutí (oproti angličtině i bez souvislosti se stravováním).	sub.	<i>diet</i>	<i>weight loss</i>
ダイエットする (<i>daiettosuru</i>)	Cíleně hubnout.	verb.	<i>diet</i>	<i>to lose weight</i>
ベジケーキ (<i>bedžikéki</i>)	Zeleninový dort.	sub.	<i>vegetable + cake</i>	<i>vegetable cake</i>
ソフトクッキー (<i>sofutokukkí</i>)	Sušenky, jejichž tvar je vytvořen vytlačáním jemného těsta ze sáčku.	sub.	<i>soft + cookie</i>	Ekvivalent neexistuje, nutno řešit opisem.
コーデ (<i>kóde</i>)	Volba oblečení podle druhu příležitosti, aktuálního trendu, aby vzájemně ladilo apod.	sub.	<i>coordination</i>	<i>coordination</i>
カーデ (<i>káde</i>)	Kardigan.	sub.	<i>cardigan</i>	<i>cardigan</i>
ワンピース (<i>wanpísu</i>)	Šaty. Vrchní část oděvu je pevně spojená se sukní (oproti angličtině výrazná významová restrikce).	sub.	<i>one + piece</i>	<i>one-piece dress</i>
ツーピース (<i>cúpísu</i>)	Set sukně a ladící vrchní části oděvu.	sub.	<i>two + piece</i>	Ekvivalent neexistuje, nutno řešit opisem.
フリマアプリ (<i>furimaapuri</i>)	Mobilní aplikace, jejímž prostřednictvím lze nakupovat či prodávat věci, pro které prodávající již nemá využití.	sub.	<i>flea + market + application</i>	<i>flea market app</i>
スマホ (<i>sumaho</i>)	Telefon s operačním systémem.	sub.	<i>smart + phone</i>	<i>smartphone</i>
コンビニ (<i>konbini</i>)	Večerka. Obvykle otevřená 24 hodin denně.	sub.	<i>convenience [store]</i>	<i>convenience store</i>
アプリ	Mobilní aplikace.	sub.	<i>application</i>	<i>application</i>

(apuri)				
カメラマーク (kameramáku)	Ikona fotoaparátu.	sub.	camera + mark	camera icon
マスキングテープ (masukingutépu)	Dekoratívni lepicí páska (oproti stejnému sousloví v angličtině výrazný sémantický posun).	sub.	masking + tape	decorative tape
クリーニング (kuríningu)	Čistírna (oproti zdrojovému lexému ve stejném tvaru výrazný sémantický posun).	sub.	cleaning	dry cleaners
アップする (appusuru)	Vylepšit, zvýšit úroveň.	verb.	up	improve
アイコン写真 (aikonšašin)	Profilová fotografie.	sub.	icon + 写真 (šašin)	profile picture

婦人公論 <i>Fudzinkóron</i>				
Téma		společnost, životní styl		
Cílový čtenář		ženy mezi 40–50 lety		
Počet <i>katakanago</i> ve zkoumaném vzorku		75		
Z toho počet <i>wasei eigo</i>		5		
<i>wasei eigo</i>	význam	slovní druh	zdrojové lexémy	odpovídající výraz v aj
マスコミ (<i>masukomi</i>)	Masmédia.	sub.	<i>mass + communication</i>	<i>mass media</i>
パソコン (<i>pasokon</i>)	Počítač.	sub.	<i>personal + computer</i>	<i>personal computer</i>
シール (<i>šíru</i>)	Samolepka.	sub.	<i>seal</i>	<i>sticker</i>
アラフォー (<i>arafó</i>)	Okolo 40 let věku.	sub.	<i>around + forty</i>	Ekvivalent neexistuje, řeší se opisem.
トレーニングウェア (<i>toréninguwea</i>)	Sportovní souprava.	sub.	<i>training + wear</i>	<i>track suit</i>

Men's Non-no				
Téma		móda, vzhled		
Cílový čtenář		muži mezi 20–30 lety		
Počet katakanago ve zkoumaném vzorku		89		
Z toho počet wasei eigo		8		
wasei eigo	význam	slovní druh	zdrojové lexémy	odpovídající výraz v aj
ジャストサイズ (<i>džasutosaisu</i>)	Perfektně sedící velikost.	sub.	<i>just + size</i>	<i>perfect size, correct size</i>
シルバーアクセ (<i>širubáakuse</i>)	Stříbrné doplňky.	sub.	<i>silver + accessory</i>	<i>silver accessory</i>
デザインT (<i>dezainti</i>)	Tričko s potiskem.	sub.	<i>design + T-shirt</i>	<i>printed T-shirt</i>
ビッグT (<i>bigguti</i>)	Tričko, jehož design je navržen tak, aby působilo, jako že je majiteli velké.	sub.	<i>big + T-shirt</i>	Ekvivalent se mi nepodařilo dohledat. Pravděpodobně řešeno opisem.
アメカジ (<i>amekadži</i>)	Styl oblékání, snažící se napodobit americký ležérní styl.	sub.	<i>American + casual</i>	<i>American casual wear</i>
コーデ (<i>kóde</i>)	Volba oblečení podle druhu příležitosti, aktuálního trendu, aby vzájemně ladilo apod.	sub.	<i>coordination</i>	<i>coordination</i>
アップする (<i>appusuru</i>)	Vylepšit, zvýšit úroveň.	verb.	<i>up</i>	<i>improve</i>
カラバリ (<i>karabari</i>)	Barevné varianty téhož produktu.	sub.	<i>color + variation</i>	<i>color variants</i>

<i>non no</i>				
Téma		móda, vzhled		
Cílový čtenář		ženy mezi 20–30 lety		
Počet <i>katakanago</i> ve zkoumaném vzorku		158		
Z toho počet <i>wasei eigo</i>		21		
<i>wasei eigo</i>	význam	slovní druh	zdrojové lexémy	odpovídající výraz v aj
アップする (<i>appusuru</i>)	Vylepšit, zvýšit úroveň.	verb.	<i>up</i>	<i>improve</i>
コーデ (x11) (<i>kóde</i>)	Volba oblečení podle druhu příležitosti, aktuálního trendu, aby vzájemně ladilo apod.	sub.	<i>coordination</i>	<i>coordination</i>
スタイルアップ (<i>sutairuappu</i>)	Vylepšení původně neuspokojivého stylu.	sub.	<i>style + up</i>	<i>improvement of the stylishness</i>
Gジャン (x2) (<i>džídžan</i>)	Džínová bunda.	sub.	<i>jeans + jumper</i>	<i>jean jacket</i>
スウェット (<i>suwetto</i>)	Mikina.	sub.	<i>sweatshirt</i>	<i>sweatshirt</i>
ロンスカ (<i>ronsuka</i>)	Dlouhá sukně.	sub.	<i>long + skirt</i>	<i>long skirt</i>
カットソー (<i>kattosó</i>)	Žerzejové oblečení.	sub.	<i>cut + sew</i>	<i>clothes made from jersey cloth</i>
スポカジ (<i>supokadži</i>)	Ležérní pouliční oděv sportovního stylu.	sub.	<i>sport + casual</i>	<i>sporty style</i>
フォトジェニ袖 (<i>fotodženisode</i>)	Rukávy, které vypadají dobře na fotografiích.	sub.	<i>photogenic + 袖 (sode)</i>	Ekvivalent neexistuje.
スマート (<i>sumáto</i>)	Po všech stránkách dobře vypadat, zahrnuje i štíhlou postavu.	sub.	<i>smart</i>	<i>slim, stylish</i>

週刊文春 <i>Šukanbunšun</i>				
Téma		společnost, životní styl		
Cílový čtenář		lidé v pracovním věku		
Počet <i>katakana</i> ve zkoumaném vzorku		101		
Z toho počet <i>wasei eigo</i>		9		
<i>wasei eigo</i>	význam	slovní druh	zdrojové lexémy	odpovídající výraz v aj
パソコンゲーム (<i>pasokongému</i>)	Počítačová hra.	sub.	<i>personal + computer + game</i>	<i>computer game</i>
マイナス要因 (<i>mainasujóin</i>)	Faktor, ovlivňující nepříznivě situaci.	sub.	<i>minus + 要因 (jóin)</i>	<i>negative factor</i>
アメフト部 (<i>amefutobu</i>)	Oddíl amerického fotbalu.	sub.	<i>American + football + 部 (bu)</i>	<i>American football club</i>
マイカー (<i>maiká</i>)	Vlastní auto (mluvčím však nemusí být majitel auta).	sub.	<i>my + car</i>	<i>one's own car</i>
エアコン (<i>eakon</i>)	Klimatizace.	sub.	<i>air + conditioner</i>	<i>air conditioner</i>
スポーツメーカー (<i>supócuméká</i>)	Výrobce sportovních potřeb.	sub.	<i>sport + maker</i>	<i>sports equipment manufacturer</i>
ジュース (<i>džúsu</i>)	Nápoj obsahující ovocnou či zeleninovou šťávu.	sub.	<i>juice</i>	<i>... drink</i>
フルーツジュース (<i>furú cudžúsu</i>)	Ovocný džus.	sub.	<i>fruit + juice</i>	<i>fruit drink</i>
スーパー (<i>súpá</i>)	Supermarket.	sub.	<i>supermarket</i>	<i>supermarket</i>

週刊東洋経済 <i>Šúkantójókeizai</i>				
Téma		společnost, životní styl		
Cílový čtenář		relativně vzdělanější čtenář v pracovním věku		
Počet katakanago ve zkoumaném vzorku		89		
Z toho počet wasei eigo		13		
wasei eigo	význam	slovní druh	zdrojové lexémy	odpovídající výraz v AJ
リーマンショック (<i>rimanšokku</i>)	Japonské označení spouštěče světové hospodářské krize v roce 2008.	sub.	<i>Lehman + shock</i>	<i>bankruptcy of Lehman Brothers</i>
マイナス金利 (<i>mainasukinri</i>)	Záporný úrok.	sub.	<i>minus + 金利 (kinri)</i>	<i>negative interest</i>
リストラ (<i>risutora</i>)	Snižování stavů firmy, obvykle z ekonomických důvodů.	sub.	<i>restructu- ration</i>	<i>downsizing, laying off people</i>
出世コース (<i>šussekósu</i>)	Kariérní postup.	sub.	出世 (<i>šusse</i>) + <i>course</i>	<i>career track, promotional track</i>
バブル世代 (<i>baburusedai</i>)	„Bublinová generace“. Generace Japonců vyrůstající v období bublinové ekonomiky.	sub.	<i>bubble + 世代 (sedai)</i>	<i>ekvivalent neexistuje či vznikl až zpětně</i>
メーカー (x2) (<i>méká</i>)	Výrobce (firma).	sub.	<i>maker</i>	<i>manufacturer</i>
アクセル (<i>akuseru</i>)	Plynový pedál.	sub.	<i>accelerator</i>	<i>accelerator</i>
コンビニ (<i>konbini</i>)	Večerka. Obvykle otevřená 24 hodin denně.	sub.	<i>convenience [store]</i>	<i>convenience store</i>
サラリーマン (<i>sararíman</i>)	Výdělečně činný muž, zaměstnanec firmy.	sub.	<i>salary + man</i>	<i>„nine-to-fiver“, company employee</i>
スーパー (<i>súpá</i>)	Supermarket.	sub.	<i>supermarket</i>	<i>supermarket</i>
省エネ (<i>šóene</i>)	Úspora energií.	sub.	省 (<i>šó</i>) + <i>energy</i>	<i>economical use of energy</i>
社会インフラ (<i>šakaiinfura</i>)	Společenská infrastruktura.	sub.	社会 (<i>šakai</i>) + <i>infrastructure</i>	<i>social infrastructure</i>
パソコン	počítač	sub.	<i>personal +</i>	<i>personal</i>

<i>(pasokon)</i>			<i>computer</i>	<i>computer</i>
------------------	--	--	-----------------	-----------------